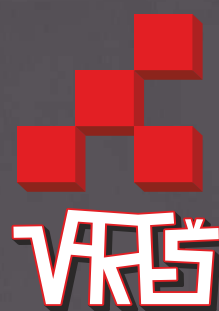

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXX. • **BROJ 360** • PROSINAC 2024.
Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

Čestit
Božić
i sretna
Nova 2025. godina!

ZAŠTO - I KAKO VEĆ TOLIKO TRAJE - BOBOVAC?

Koliko si puta, poštovani čitatelju, u proteklih 30 godina bio svjedokom pokretanja svakovrsnih projekata i sladunjavih obećanja koja su ta pokretanja pratila? Poslije toga obavezan svečani domjenak, poslije domjenka razlaz i poslije svega nikad ništa od projekta. Samo priča koja je od početka bila farsa. U zadnja tri desetljeća to je nažalost postalo pravilo ponašanja u bosanskohercegovačkom društvu. Realiziraju se, istina, određeni projekti, ali to su oni kroz koje se peru novci ili pljačka proračun. Svaka druga svrha i obrazloženje projekta je optička varka odnosno pokrivanje za razrađene i uhodane makinacije.

Vraćamo se na trenutak točno 30 godina unazad, kad smo i mi pokretali jedan projekt, projekt ovog lista koji držite u rukama (ili 'prelistavate' na monitorima). U prosincu 1994. HKD Napredak Vareš, uz presudnu potporu 96. domobranske pukovnije HVO-a Vareš, Općinskog vijeća Vareš i Župnog ureda Vareš donosi odluku boriti se protiv medijske blokade i protiv dezinformacija; boriti se listom koji će biti glasilo raspršenih Hrvata vareške općine i nadasve glas protiv spletki i ugnjetavanja s kojima se tada muku mučilo. Odluka se pretače u djelo u vanrednim okolnostima, praktički u planini Zvijezdi i list se ondje porađa polovicom siječnja 1995. Na drugoj stranici prvog broja osnivači su obrazložili svoje poštene motive i zacrtanu misiju lista, ali u tadašnjoj, još uvijek ratnoj neizvjesnosti istupili sa zaključnom mišlju: "...a vrijeme će pokazati je li ovo bio ispravan potez ili nije". Vrijeme, to je ono o čemu govorimo ovaj čas i evo nas još tu, 30 godina poslije. A budući da je rad jednoga glasila javan, svatko može prosuditi tih naših 30.

Na drugoj stranici prvog broja objavljen je i autorski tekst **fra Mate Topića** pod naslovom Zašto Bobovac?, u kome se objašnjava pozadina naziva koji je list ponio. I autor zaključno veli: "Neka i ovo glasilo Hrvata vareške općine bude jedna mladica zasađena u drači i kamenjaru naše stvarnosti, ali i kamen uzidan u zidine razrušenog Bobovca...". Mladica je potom izdržala, primila se. Taj se naslov učinio zgodnim da ga ovom prigodom prepisemo istim fontom i dodamo ono što smo stavili u crtice između tih dviju riječi, pa je red da ponudimo i objašnjenje za svoja tri desetljeća.

Prvo, a to smo već i kod prvih jubileja isticali, ni među nama koji smo "Bobovac" pokrenuli i kreirali nije se zamišljalo niti vjerovalo u mogućnost da projekt tako dugo potraje i opstane. Ali išlo se sve dalje i dalje zahvaljujući vama, tj. postojanom čitateljstvu, pretplatnicima, podupira-

teljima. Koji bi list izlazio da ga se ne traži i ne čita!? Objašnjenje dugotrajnosti leži i u rijetko bogatoj kulturi i povijesti ovako malog grada, što je od ključne važnosti da se imalo o čemu toliko pisati. Na koncu, važan su faktor bile, a kamo sreće da nisu, društvene pojave i osobito političke kreacije koje su tako podatne za kritiku i nadahnjuju za satiru, s kojima smo također punili stranice i stranice iz mjeseca u mjesec. Pa evo i početni pasus ovog uvodnika bio je njima u čast.

Svima vama, dragi naši (reći ćemo) "Bobovčani", odavde do svih krajeva svijeta, upućujemo iskrene zahvale na odanosti te primite od nas božićnu čestitku i najljepše želje za novu godinu evo 29. put. Kad smo vam s naslovnice prvi put čestitali rat je bio tek završio, a mi svi zajedno bili puno, puno mlađi. No, sve dok imamo jedni druge, to je dobar znak. Živi i zdravi bili!

B

Čestitka

Drago mi je da sam za vrijeme svog nedavnog posjeta Rimu i grobu kraljice Katarine Kosače u bazilici Santa Maria d' Aracoeli, o 546. obljetnici njezine smrti, naišla na urednika Lista vareških Hrvata "Bobovac", gosp. Marijanovića, koji je tom prilikom napravio sa mnom razgovor, objavljen u sklopu ekskluzivne reportaže iz Rima pod naslovom "Na počivalištu kraljice Katarine". List "Bobovac" ovog mjeseca navršava 30 godina izlazenja te im ovom prilikom na tom tako značajnom jubileju iskreno čestitam.

Željana Zovko,
zastupnica iz RH u EU parlamentu

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ **Kršteni:** Ciprijan i Gabrijel Mijatović (Igora i Katarzyne).
Umrli: Radoslav Bosiočić (1960.), Veronika Knih rođ. Lekić (1942.), Kata Kajušić Pavić rođ. Malbašić (1937.).

VIJAKA **Umrli:** Željka Spahić (1943.).

Izdavanje ovog broja potpomognuto je sredstvima
Središnje uprave Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak".

Detalji za mozaik na naslovnici: **K. Schwemmer**

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Monika Kalfić, D. Vijaka – 50 KM,
Jagoda Ljevak, Hrvatska – 20 €,
dr. Krešimir Mlivočič, Njemačka – 50 €.

Hvala lijepa!

Konstituirajuća i prva radna sjednica

Nakon što je državno izborno povjerenstvo objavilo konačne rezultate lokalnih izbora održanih 6. listopada ove godine, u vareškim okvirima nije došlo do promjena u odnosu na preliminarne rezultate. Kako smo prvobitno izvijestili u "Bobovcu" broj 358, na rascjepkanoj lokalnoj političkoj sceni ovoga će puta biti 9 parlamentarnih stranaka čiji će predstavnici popuniti 19 mjesta u Općinskom vijeću. Sastav je sljedeći: **Nermin Hrvat, Malik Rizvanović, Denis Kovačević, Dževad Mahmutović i Nazif Hajrić (SDA), Igor Šimić, Irma Rožajac i Srđan Franjić (HDS), Asim Balta i Edin Ibrišimović (Naprijed BiH!), Šaban Ibrišimović i Asmir Čizmo (NES), Dario Dodik i Zdenko Franjić (SDP BiH), Igor Hinger i Nikola Šimić (HDZ BiH), Amela Mešić (SBIH), Mahira Brkić (NiP) i Zdravko Barkić (DF).** Gospođa Brkić, koja je u prethodne četiri godine predsjedala Općinskim vijećem, odustala je od osvojenog mandata obrazloživši to nemogućnošću da odgovori vijećničkom angažmanu zbog novog radnog mjesta u Zenici. Stoga će u Vijeće doći prvi sljedeći sa stranačke liste prema broju dobivenih glasova - **Semir Memić**, a kako je riječ o još jednom vijećniku to znači da će u konačnici novi sastav Vijeća imati samo jednu ženu. Pet vijećnika nastavlja kontinuitet u Općinskom vijeću, dok su ostali novoizabrani, no dvojica su zapravo povratnici u Vijeće.

Konstituirajuća sjednica u vareškoj vijećnici održana je 28. studenog. Predsjednik Općinskog izbornog

povjerenstva **Leon Pavlović** prezentirao je Informaciju o provedenim izborima, kao i Odluku Središnjeg izbornog povjerenstva o potvrđivanju rezultata te vijećnicima podijelio uvjerenja. Vijećnicima je čestitao i općinski načelnik **Zdravko Marošević**, pred kojim je treći mandat na čelu Općine. Potom je obavljena ceremonija davanja odnosno potpisivanja svečane izjave i upoznavanje vijećnikâ s Etičkim kodeksom.

U daljnjoj proceduri formirano je Povjerenstvo za izbor i imenovanja OV Vareš s prvom zadaćom da usuglasi i predloži novo vodstvo. A onda su na glasovanju potvrđeni: za predsjedatelja Vijeća **Malik Rizvanović (SDA)** s 14 glasova za, tri suzdržana i jednim protiv; za njegovu zamjenicu **Irma Rožajac (HDS)** s 15 glasova za i tri suzdržana glasa. Dodajmo i podatak da je novi tajnik Općinskog vijeća Vareš **Mersad Đido**, koji je na toj funkciji naslijedio dugogodišnjeg, vrlo savjesnog tajnika **Leona Pavlovića** (otišao u mirovinu).

Nakon predaha u kojemu su se općinski vijećnici skromno počastili, uslijedili su prvi radni zadaci odnosno u nastavku je održana prva radna sjednica s deset točaka dnevnog reda. Dvije su se točke odnosile na izvršenje proračuna za prva dva odnosno tri kvartala tekuće godine, a dvije na planiranje proračuna za 2025. godinu, međutim nekako je već u startu nedostajalo energije kako starim tako i novim vijećnicima. Istupima su se istaknuli jedino **Dario Dodik** i **Zdravko Barkić**, uz najavu da žele biti konstruktivna oporba. Radni dio sjednice završio je mlako i u kratkom vremenu jer diskusija jednostavno nije bilo. B

Sretni nastupajući blagdani i uspješna nova godina!

Općina Vareš

Za bolje sutra potreban je doprinos svih

Poštovani načelnice, izbori su završeni, na njima ste ostvarili značajnu premoć i to je već treći put, ali u svojim istupima ne želite govoriti o tome kao o pobjedi. Koja je Vaša nova poruka za one koji su Vas birali, ali i druge, koji nisu dali glas za Vas?

– Zaista se ne osjećam kao pobjednik, jer ne mislim da sam nekoga pobijedio. Nisam bio dio borbe u nekim borilačkim sportovima nego smo jednostavno svi ušli u jednu utrku u kojoj smo ponudili građanima opcije odnosno vizije za budućnost. Na kraju sam ja bio taj koji je dobio najveće povjerenje građana i to je ono zbog čega se čovjek može osjećati počašćeno, posebno kada se uzme u obzir razlika s kojom sam ostvario ovaj uspjeh i još ako se ima u vidu činjenicu da sam u konkurenciji imao još pet kandidata. Međutim sve to čovjeka i zadužuje, ali ja sam spreman, kao što sam bio spreman i prije osam godina. Uzvratit ću radom i samo radom, poštujući svakog građanina, tako da ovi izbori ništa ne mijenjaju i ja ostajem načelnik svih građana te ću se tako ponašati i u naredne četiri godine.

Koji će biti Vaši pravci djelovanja u trećem mandatu? Očekivanja građana vidno rastu...

– Naravno, nisam prvi put u mandatu, nisam politički neobrazovan i nisam neiskus, ali nisam ni netko tko olako daje izjave i obećanja jer bi to nakon ovolikih godina rada bilo neozbiljno. Znam gdje sam počeo i gdje sam stao, i znam što su mi obveze po našoj strategiji razvoja koju moram pratiti. Također moramo pratiti zakonsku regulativu i prostorni plan, i ne možemo se zanositi idejama koje nisu provedive, a s kojima su neki neosnovano istupali u kampanji. Planovi ne mogu iskakati iz okvira naših mogućnosti i njih uvijek diktira pro-

račun. Osim toga, kod planiranja ne uračunamo vanredne situacije, a svjedoci smo kakvih je bilo i svjetskih i političkih i zdravstvenih kriza u proteklom razdoblju, plus inflacija, pa povrhu svega bude i prirodnih nepogoda, ali ja sam trezveno spreman i za to, kao što sam bio spreman i prije osam, ali i prije četiri godine. No, kad je sve regularno i kad imamo normalne okolnosti, osnovni pravac za našu općinu će biti razvoj infrastrukture, a ako nam proračun dozvoli u planu je i energetska utopljanje. Naravno, nije baš realno govoriti o toplanama i nekom centralnom grijanju jer je veoma teško odabrati energent za koji možemo reći da je siguran, tj. da će biti zagarantirano dostupan tokom narednih godina. U tom smislu moji pogledi sežu dalje u budućnost, pa čak i u godine za koje nije realno da ih ja doživim, jer to je moja odgovornost i ne želim da se za 3-4 desetljeća kaže kako sam napravio nešto što se postavilo kao promašena investicija, kakve su pravili moji prethodnici. No, ne vrijedi se vraćati nazad, trebamo gledati u budućnost i ostati u okvirima realnosti, a ja pritom želim slušati glas struke i onih s razvojnim iskust-

vima iz Europe i svijeta. Ono što je sigurno, nastojat ćemo iskoristiti svaku priliku da osiguramo što više sredstava i da ih usmjerimo u investicije, isto tako i prihode od rudarske koncesije. Ali ne odlučujem o svemu jedini ja, ima i drugih faktora koji će svojim odlukama usmjeravati Općinu, a pred nama je svima pitanje: hoćemo li se opredijeliti za razvoj ili ćemo se međusobno sabotirati? Sada imamo novo Općinsko vijeće, za koje se nadam da će u ovom sazivu biti mnogo ozbiljnije te da će smanjiti politizaciju i sitne osobne interese.

Na izmaku smo kalendarske godine i prigoda je za blagdanske čestitke, poruke i želje. Pa evo, za naše čitatelje, koja bi bila Vaša poruka i želja?

– Najprije onima koji žive na području općine želim poručiti da čuvaju ovaj grad, te da svatko na svoj način doprinese boljem Varešu kako bi nam iz dana u dan bio ljepši i ugodniji za život. Varešane u svijetu želim pozvati da nam dolaze i da ne zaborave odakle potječu jer je svakome od njih Vareš sigurno nešto dao. A oni koji potencijalno razmišljaju uložiti novac neka imaju na umu da to mogu učiniti ovdje gdje će biti potpuno dobrodošli i zaštićeni, i na svom pragu će biti možda najsretniji. Mi im u svakom slučaju stojimo na raspolaganju, svima jednako i bez dijeljenja jer je vareški čovjek - vareški čovjek. Svi oni koji dolaze u naš grad sa strane, od njih očekujem da prihvate nas i našu kulturu jer mi se nećemo mijenjati.

Na kraju, iskreno i od srca svim našim građanima gdje god žive putem vašeg lista želim zdravlje, poslovne uspjehe i obiteljsku sreću u novoj godini, a ja s vjerom u njih i s optimizmom krećem na svoj zadatak: raditi maksimalno za boljitak Vareša.

Razgovarao M. Marijanović

**KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!**

HRVATSKI RADIO BOBOVAC
e-mail: radiobobovac@hotmail.com

Molitve nebeskoj majci

U župi Vijaka u nedjelju 8. prosinca 2024. proslavljen je patron Bezgrešno Začeće Blažene Djevice Marije. Misno je slavlje predvodio preč. Marko Zubak, rezidencijalni kanonik Vrhbosanskog kaptola i arhiđakon fojnički, uz koncelebraciju fra Ilije Božića, čuvara olovskog svetišta, i fra Zvonke Zečevića, vijačkog župnika. Okupljenim vjernicima preč. Zubak na početku i na kraju homilije uputio je ove dvije poruke.

"Čuli smo u današnjem evanđelju anđelove riječi: *Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom*. Koliko smo puta mi izrekli taj pozdrav Gospi, moleći je barem tripot dnevno, u svome životu. Koliko je puta kroz sva stoljeća našeg postojanja izmoljen taj zaziv Gospi, Gospi Olovskoj, Gospi Bezgrešnoj, Gospi našoj. I zato, ako bismo htjeli dati odgovor kako to da smo se uspjeli održati i sačuvati na ovim prostorima, pored svih iskušenja i progona, odgovor može biti samo jedan: po Mariji, našoj presvetoj majci i zagovornici."

"Koja to majka kad vidi da su joj djeca u opasnosti neće reći: djeco draga, molite se, čuvajte se, idite u crkvu, idite na svetu misu. To i naše zemaljske majke ponavljaju, svojoj danas često rasutoj djeci, i govore: nemojte Boga zaboravljati, nemojte crkvu zapustiti, djecu odgajajte u vjeri i sakramentima. Tako i mi s ovog mjesta danas molimo za sve naše. Danas bi ovdje bila vjerojatno prepuna crkva da nisu toliki žitelji ovog lijepog planinskog mjesta rasuti po svijetu. Neka ih naša molitva, blagoslov Gospin i

U vijačkoj crkvi

njezina zaštita vode kroz život, da se nikad ne izgube i da se uvijek vraćaju ovdje, na ovo sveto tlo, koje smo mi od Boga primili i svojih predaka naslijedili. Zato ponovimo danas svoju molitvu Gospi: teška je bila naša prošlost, Majko, ali Ti si uvijek bila uz nas. Vodi i dalje narod svoj da uvijek bude Božji i Tvoj."

Misnom je slavlju pribivao općinski načelnik Zdravko Marošević, te vlasnici tvrtke "MPM", braća Maroševići, koji su također odani i redovni pomagači svoje rodne župe.

M. M. **B**

IZ KULTURE

Drugo izdanje Zaključanih vrata

Nakon drugog izdanja Ivankovićeve monografije *Vareš i vareški kraj kroz stoljeća*, koja je objavljena u prvom dijelu ove godine, ovih je dana u drugom izdanju objavljen i njegov roman *Zaključana vrata*.

U jedva godinu dana od prvog izdanja, peti roman Željka Ivankovića *Zaključana vrata* doživio je i drugo izdanje, čime se pridružio prethodnim Ivankovićevim romanima, ali i drugim njegovim djelima koja su doživjela ponovljena izdanja.

Ovu činjenicu posebno bilježimo u svjetlu sedamdesete obljetnice autorova rođenja.

R. R. **B**

Komedija "Milka i Neđo" u Radničkom

U Varešu je u Radničkome domu 19. studenog 2024. izvedena hit komedija "Milka i Neđo". Riječ je o najgledanijoj predstavi u Republici Srpskoj u 2023. godini, a uloge tumače glumica Narodnog pozorišta Republike Srpske Radenka Ševa i glumac Pozorišta Prijedor Željko Kasap. Predstava je nastala kao autorski projekt spomenutih akademskih glumaca, prema TV seriji "Dobro jutro, komšija".

Ševa i Kasap igraju tipični nesložni bračni par kojemu se pogled na život totalno preokrene osvajanjem velikog iznosa na Bingo lutriji. Istoga časa oni počinju planirati trošenje novca, što se pretvara u razbacivanje, ali i "investiranje" npr. u kupovinu diplome: sinu, nevesti, unuku itd. Predstava ismijava s jedne strane mentalitet, a s druge strane društvene okolnosti koje nude "široke (nekazonite) mogućnosti imaoćima novca". Sjajni dijalozi i luckasti gegovi, u komediji koja se približava stotom izvođenju, dobro su nasmijali i varešku publiku koja je popunila Radnički dom doslovce do posljednjeg mjesta. Cijena ulaznice bila je 10 KM, a budući da za list "Bobovac" popratimo svaku predstavu koja dođe u Vareš (ako recenziju svedemo na jednu rečenicu) ovo je bila, uz nednadmašnog "Državnog lopova", zaista jedna od vrhunskih bh. komedija.

S. P. **B**

Na sceni u Varešu

HKD Napredak – svjetionik hrvatske kulture, identiteta i zajedništva

Uz nazočnost zastupnica i zastupnika iz gotovo svih podružnica HKD Napredak, te članica i članova Središnje uprave HKD Napredak, Nadzornog odbora i Stegovnog suda kao i gostiju, Hrvatsko kulturno društvo Napredak dana 16. studenog 2024. održalo je u Makarskoj 71. Glavnu izvještajnu skupštinu.

Nakon intorniranja himne BiH, hrvatskog naroda i himne HKD Napredak te odavanjem počasti svim preminulim članovima Napretka između dvije skupštine, nazočnima na Skupštini obratio se **dr. sc. Nikola Čiča**, predsjednik Središnje uprave HKD Napredak.

Kako je između ostalog istaknuo, kroz svoju povijest dugu više od 120 godina Napredak je bio i ostao svjetionik hrvatske kulture, identiteta i zajedništva. Podsjetio je da je HKD Napredak danas snažna organizacija koja spaja podružnice i zajednice u osam europskih i izvanoeuropskih zemalja.

– Danas, više nego ikad, osjećamo važnost zajedništva i solidarnosti među našim podružnicama, kao i ulogu Središnje uprave koja nas sve povezuje i podržava u tom nastojanju. Naime, Središnja uprava nije samo organizacijsko tijelo, ona je srce Napretka, koje svojim djelovanjem povezuje sve naše podružnice, pružajući im oslonac i potporu – dodao je.

Podcrtao je potrebu još bolje suradnje između podružnica kroz organiziranje zajedničkih događaja, izgradnju digitalnih kanala i komunikacijskih platformi koje će omogućiti lakšu povezanost svih podružnica.

– Kroz zajedničke manifestacije, radionice, izložbe i događaje gradimo međusobno povjerenje, podršku i razumijevanje. Suradnja između podružnica, bilo pri kulturnim događajima, bilo na edukativnim programima, konferencijama ili humanitarnim aktivnostima, omogućuje nam da dijelimo znanje i resurse, ali i da zajedno prepoznamo i rješavamo izazove s

kojima se susrećemo – naglasio je dr. Čiča te kako je jedan od najvećih izazova, ali sigurno i najvažnijih ciljeva za budućnost HKD Napredak, podcrtao povezivanje mladih i uključivanje novih generacija te još veću suradnju s drugim narodima i zajednicama u BiH.

U svečanom dijelu Skupštine nazočne su pozdravili gradonačelnik Grada Makarske **dr. sc. Zoran Paunović**, predsjednik Bošnjačke zajednice kulture **prof. dr. sc. Sanjin Kodrić**, predsjednik Upravnog odbora SPKD Prosvjeta **Dejan Garić** i voditelj splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika **Ante Čaleta**. Svi oni naglasili su važnost onoga što radi Napredak, te njegov značaj u njegovanju kulture i tradicije Hrvata u BiH i misiji zajedničkog djelovanja s drugim nacionalnim društvima u BiH.

Gradonačelnik Makarske se pohvalno izrazio o radu Podružnice Napretka u Makarskoj, kazaavši da s njom ima iznimnu suradnju, te je istaknuo da je Napredak u Makarskoj jedan od predvodnika kulturnih događanja u gradu.

Radnim dijelom izvještajne skupštine predsjedavao je dopredsjednik HKD Napredak **doc. dr. sc. Damir Krešić**.

Izvješće o radu Središnje uprave predstavio je predsjednik **Čiča**, izvješće o radu Nadzornog odbora zastupnicima je prezentirao član tog organa **Dragan Glavaš**, **don Ivan Dragičević** predstavio je izvješće Stegovnog suda kao njegov predsjednik, dok je dopredsjednik Napretka i predsjednik Povjerenstva za podružnice, udruge, klubove, zaklade i članstvo **Josip Križanović** predstavio izvješće o radu Podružnica i

udruga za 2023. godinu u kojem je posebno istaknuo potrebu zaštite i povrata imovine Društva te još jači angažman Središnje uprave na tom planu.

Financijsko izvješće Društva za 2023. godinu nazočnima su predstavili voditeljica Stručne službe HKD Napredak **Dragana Radić Poljo** i direktor tvrtke Napredak Futura d.o.o. Zagreb **Goran Štrbac**.

Nakon rasprave o predstavljenim izvješćima uslijedilo je i njihovo usvajanje.

Rezime Skupštine iznio je izvjestitelj povjerenstva za zaključke i dopredsjednik HKD Napredak **Miroslav Landeka**, te su potom i usvojeni sljedeći zaključci:

- > Usvaja se Poslovnik o radu 71. Glavne izvještajne Skupštine HKD Napredak uz izmjenu i dopunu u članku 4. stavak 3.;
- > Nalaže se Središnjoj upravi HKD Napredak da poduzme sve zakonom propisane aktivnosti kako bi se zaštitila imovina Društva;
- > Nalaže se Središnjoj upravi HKD Napredak da u skladu sa zaključkom sa 70. i 71. Skupštine Društva najkasnije do sljedeće Skupštine pripremi izmjene i dopune Statuta Društva;
- > Nalaže se svim podružnicama i udrugama da sukladno važećim aktima Društva održe izborne Skupštine i o tome obavijeste Središnju upravu HKD Napredak;
- > Nalaže se Središnjoj upravi HKD Napredak da najkasnije do održavanja 72. Skupštine Društva sačini plan kapitalnih ulaganja.

(hkdnapredak.com) **B**

Dio zastupnika na Skupštini

Marcel Žuljić Suljuzović, M.Sc., I.W.E., P.Eng.

Vareško-kanadski magistar znanosti

Putevi su nam se križali 1980-ih u Tvornici rezervnih dijelova i 1990-ih u vodstvu vareške podružnice HKD Napredak, a evo par desetljeća kasnije to se događa i treći put, i opet u novim ulogama: moja je voditi ovaj intervju, a preko puta mene je čovjek koji je danas privatni biznismen u inženjeringu u Kanadi.

Razgovarao M. Marijanović

Poštovani Marcele, da Vas najprije ukratko predstavimo i da se pritom malo vratimo u vrijeme Jugoslavije odnosno u respektabilnu Tvornicu rezervnih dijelova u Vareš Majdanu.

– Može, naravno. Hvala na prilici da govorim za naš list čiji sam pretplatnik i s velikom ga radošću svaki put čitam. Rođen sam u Varešu, gdje sam završio osnovnu školu, a s 15 godina sam otišao u Zenicu, tamo upisao metaluršku tehničku školu, a po završetku iste i metalurški fakultet. Kad sam diplomirao upisao sam specijalizaciju za zavarivanje u Energoinvestovom institutu za zavarivanje u Sarajevu. Čim je i to bilo završeno počeo sam raditi u Livnici u Varešu, odakle sam vrlo brzo prešao u Tvornicu rezervnih dijelova. To je vjerojatno jedan od najljepših perioda mog rada jer sam radio kao inženjer za zavarivanje i inženjer za termičku obradu. Tada je TRD bila centar znanja i najboljih inženjera, ekonomista, pravnika i ostalih stručnjaka neophodnih za uspješan sistem proizvodnje. Kao inženjer želim i poimenice spomenuti svoje kolege inženjere, barem neke: Petar Pavić je bio broj jedan za mene, zatim Anto Grgić, Filip Filipović, Miroslav Zlobec, Tomislav Josipović, Mato Mrljić, Goran Riđić, Josip Čingel, Vlatko Andrijević, Ilija Ravlija, Slobodan Sarić... Sve su to bili inženjeri koje sam ja duboko respektirao i bila mi je čast raditi s njima.

U TRD-u smo pored inženjera imali i takav tim majstora za strojevima, npr. Mato Krajinović, da smo bez problema mogli raditi za Metalnu – Maribor, za Litostroj – Ljubljana kao i za druge respektabilne kompanije u to vrijeme. Pa čak i za Houston u Texasu! Mi smo radili ustvari za Nijemce, kao kooperant kompanije koja se zvala Kamag, u kojoj su procijenili da u TRD-u u Varešu postoji znanje i kapaciteti koji mogu odgovoriti zadatku izrade najkompleksnijih dijelova odnosno sklopova. Tako smo pravili konstrukcije za teška vozila koja su prevozila *space shuttle*. Naravno, Nijemcima je i financijska komponenta bila vrlo bitna, vjerojatno su oni diktirali cijenu po kilogramu zavarene

konstrukcije i ne vjerujem da je naša strana na to puno utjecala, ali svejedno, nama je to bio izazov.

U sklopu tog aranžmana išli smo najprije u sjedište Kamaga u Kölnu, to je tada bilo jedno zaista izvanredno iskustvo, pogotovu za mene kao mladog inženjera i bio sam pod dojmom kako je ta kompanija organizirana. Ali svima nam je najprije zapelo za oko to da su svi materijali i alati koji su potrebni radniku dostupni unutar pogona i radnici to sami uzimaju kako im što urebja, jer nitko to naravno neće nositi kući, a kod nas se recimo svaku alatku i pomoćno sredstvo zaduživalo u alatnici. Što je i razumljivo, takav je bio mentalitet. Međutim, sve je to trajalo koju godinu dok se nisu političke neprilike u tadašnjoj Jugoslaviji počele odražavati na sve segmente života pa tako naravno i na poslovnu klimu.

Nakon tih neprilika došlo je nešto još gore, a to je rat. Gdje je Vas odnio taj vjhor i kako je bilo izgrađivati novi život sasvim iz početka?

– Nakon što se na ovim prostorima dogodio rat i rezultirao raseljavanjem ja sam 1997. godine završio u Kanadi. Kad sam došao u Kanadu zadnje što sam pomišljao bilo je studiranje odnosno magistriranje u struci, o tome nisam razmišljao ni na našem jeziku u bivšoj državi, a kamoli da se u to upustim u inozemstvu i na engleskom, koji naravno nisam poznao jer smo mi u Varešu kao nastavni predmet imali njemački. Dok sam u Kanadi učio engleski, od nule što bi se reklo, pri tom educiranju oni koji su nas učili mene su kao visokoobrazovanog poticali da se ohrabrim i na studiranje. I stvarno, upišem magisterij na University of Alberta u Edmontonu, za tri godine ga završim i magistriram 2003. godine. Izabrao sam naravno moju omiljenu oblast, to je zavarivanje, pa sam se u svom životu ponovno mogao posvetiti tome, nakon desetak godina izgubljenih u povijesnim lomovima koji su se desili na našim prostorima.

Kroz studiranje u Kanadi imao sam priliku sagledati prednosti i mane i našeg i kanadskog sustava obrazovanja, dakle jer

sam prethodno diplomirao u Jugoslaviji. Nijedan sustav nije superioran, iako obično mislimo da je zapadni sustav savršen ili da kažem savršeniji. Najbolje je uzeti i kombinirati najbolje od svakog obrazovnog sustava. Navest ću za primjer profesora i moga mentora na mom magistarskom radu, to je prof. dr. Barry M. Patchett, on je porijeklom Englez i poznato je i uvaženo ime u oblasti zavarivanja u Kanadi. Kad sam ga pitao: profesore, znate li formulu za predgrijavanje koju smo mi u bivšoj Jugoslaviji često koristili, on je rekao da nikad nije za nju čuo. Ja sam mu je tada napisao, on kaže da će je provjeriti i kad je provjerio više puta vratio se sa zaključkom da je izvanredna, dodavši da će je uvrstiti u svoja predavanja. Ja sam mu tada otkrio da je to ustvari formula jednog ruskog autora. Zato je ta formula njemu i mogla biti apsolutna novost jer ruske literature u zapadnom svijetu nema odnosno kompletno je ignorirana. Mislim da je to pogrešno i naravno to je na političkoj bazi, ali Rusi su vrlo poznati u zavarivanju i bili su pioniri u svemirskom zavarivanju, u podvodnom zavarivanju itd. Tako da taj odnos i dandanas ne razumijem.

Uz studiranje, pretpostavimo, morali ste i raditi...?

– Da, dok sam studirao radio sam raznorazne poslove i komunicirao s ljudima prilikom rada, što je za mene bila stalna prilika za učenje engleskog jezika. Realno, bio sam relativno star kad sam došao u Kanadu i počeo učiti jezik, zato sam sebi nametao i učenje engleskog kroz rad. Radio sam u supermarketima, slagao robu na police, pa dođu ljudi i pitaju gdje mogu naći ovo ili ono, u početku pojma nisam imao i bilo je zaista smiješnih situacija. Onda sam jedno vrijeme radio kod naših ljudi, hrvatskih doseljenika koji su otvorili svoje metalske *shopove*, to mi je bilo kako-

Laboratorij za zavarivačke pokuse

tako blisko struci, pa sam bušio, brusio itd. Radio sam i kao konobar, kao poslužitelj u jednom prestižnom klubu u Edmontonu. Kako sam uglavnom bio među najstarijim uvijek su smatrali da sam ja kao najozbiljniji pa me zapalo da poslužujem najvažnije goste. Tako sam npr. posluživao premijera Alberta, ali još je u meni bilo straha da će me netko nešto pitati i tu nastaje problem jer moja tadašnja razina znanja engleskog jezika još uvijek je bila na nižim granama. Međutim, da bih izašao na kraj s magisterijem morao sam prvo položiti test iz engleskog jezika, poznatiji kao TOEFL, gdje se traži gotovo stopostotan rezultat znanja za magistarski studij. Test je kompliciran i težak i onima kojima je engleski maternji jezik, ali eto i to se položilo, mada sam mislio da je to za mene nedostižan level. Na kraju sam doživio još jednu satisfakciju: pjesme na engleskom jeziku koje sam kao mladić slušao sada konačno razumijem i znam o čemu se pjeva.

Nađoste li na kraju posao u svojoj struci, kad ste već magistrirali?

– Prvi posao za mene kao "mladog" inženjera odnosno početnika u Kanadi bio je u jednoj kompaniji koja je proizvodila zavarene cijevi za plinovode, za naftovode itd. i tu sam stjecao prva iskustva u struci. Zgrabio sam tu priliku kao Božji dar iako sam pritom morao putovati 110 kilometara u jednom pravcu, ukupno 220 km svaki dan od mjesta gdje sam živio do radnog mjesta, ali bilo mi je dragocjeno da radim u skladu s inženjerskim odnosno magistarskim zvanjem koje sam stekao. Dragocjeno zato što u Kanadi pitaju imaš li radno iskustvo kao inženjer, misli se na iskustvo u Kanadi, a odakle mi iskustvo kad tek sam magistrirao u četrdesetim godinama života. Povrh svega kompanija

mi tada nije plaćala gorivo pa sam morao tankirati svaki treći dan o svom trošku, ali opet je vrijedilo jer sam znao što mi je cilj: kanadsko inženjersko radno iskustvo. Poslije nekoliko mjeseci i tog prvog stečenog radnog iskustva, mogu reći da sam bio spreman za inženjersko tržište rada i zaposlio sam se u drugoj kompaniji koja je bila na desetak minuta od mog mjesta stanovanja što je već bilo ravno ispunjenju snova...

To je slična razdaljina kao nekad od Vareša do TRD-a u Vareš Majdanu...

– Da, vrlo blizu. I sve se poklopilo, ta kompanija je baš tražila inženjera za zavarivanje. Kasnije sam bio korporativni inženjer ili Corporate welding engineer, da bih završio kao zavarivački inženjering manager ili Welding Engineering Manager. Bio im je isprva zanimljiv moj akcent, s kojim se i nisam opterećivao jer ga ne mogu promijeniti, za razliku recimo od moje kćeri koja je po našem dolasku u Kanadu s našim akcentom lako i brzo izašla na kraj i danas uopće nema akcent. Uglavnom, u toj sam kompaniji ostao dosta dugo, 12 godina, dok nas nije kupila druga kompanija. Tad sam radio kao glavni inženjer za zavarivanje u toj kompaniji s 5 tisuća zaposlenih, onda je ona kupovanjem drugih manjih kompanija narasla do 12 tisuća zaposlenih, a zatim su došli Amerikanci i kupili nas. Neka kompanija iz San Francisca za koju dotad nismo ni čuli. Bili smo zatečeni time što smo kupljeni, a od jedne još veće kupljena je prethodno i ta kompanija koja je nas kupila, pa je to naraslo na 120 tisuća zaposlenih na svim kontinentima, ogroman konglomerat. Tad smo primijetili da američka poslovna politika, ništa novo, odnosno njihov biznis stavlja isključivo profit na prvo mjesto, a ako nema nekog

velikog interesa ne ulaze u posao.

Pošto su nas u Kanadi polako prigušivali, došlo je do organizacijskih promjena i na kraju sam ja odlučio pokrenuti vlastitu malu kompaniju koja se zove Spark Engineering Inc. To se pokazalo kao najbolja odluka koju sam ikada mogao napraviti otkako sam došao u Kanadu, iako je naravno bilo strahova na početku. To je tako kad želite sami izaći na tržište i u svojoj zemlji, a kamoli u nekoj gdje ste zapravo stranac. Pitao sam se, koja će to kompanija trebati *consulting engineering* od nekog Marcela iz Vareša i tko će to platiti, jer zna se cjenovnik koji je javan i relativno visok. Na kraju iskorak se isplatio, ispalo je više nego dobro i financijski i u svakom segmentu. Hvala dragom Bogu da sam taj potez napravio i evo već 8 godina egzistiram u tom samostalnom biznisu.

Volim spomenuti, i na to sam ponosan, da sam radio i za CER – Canada Energy Regulator, koji je praktično vladina agencija pod čijom jurisdikcijom je bio i oko 800 km dugačak Trans Mountain Pipeline Expansion projekt, kapitalan za Kanadu, gdje je jedno "Varešće" odlučivalo o zavarivačkim procedurama od mnogih kontraktora; koje su prihvatljive, koje treba odbiti i koje treba doraditi.

Poslije svega, novih prelomnica u karijeri ne bi trebalo biti, još samo mirovina...?

– Ja sam po godinama starosti već u mirovini, međutim u Kanadi je zakon takav da kad se steknu uvjeti za starosnu mirovinu ne moraš se povući u nju, ako hoćeš i ako možeš raditi, tako da ja sa svojom kompanijom i dalje radim. Istina, polako usporavam jer realno mi i ne treba. Što nama treba sad u ovim godinama, samo zdravlja i da se čovjek osjeća ispunjeno.

Primjećujem na Vašoj ruci, na najmanjem prstu prsten: to je neki modni detalj, mada mi ne sličite na takvog tipa, ili je nešto drugo...?

– Nije moda i fazoni, nego u Kanadi postoji jedna tradicija, vrlo interesantna. Kao prvo, svaki inženjer koji je licenciran on je prijavljen u asocijaciji inženjera, a svaka provincija u Kanadi ima svoju asocijaciju. Kad se završi fakultet, u Kanadi se ne može odmah na inženjerski posao. Mora se najprije položiti određene ispite kao npr. ekonomiju za inženjere, da inženjer nauči o tokovima novca i sl. Bez tih ispita ne može se dobiti licenca profesionalnog inženjera. Na kraju slijedi ceremonija proglašenja inženjera i tada svi inženjeri dobivaju *iron ring* koji se nosi na malom

prstu radne ruke. Taj prsten je u stvari zavjet svih inženjera da će uvijek raditi s punom odgovornošću i vodeći računa o životima ljudi, tj. da je sigurnost ljudi najvažnija i da se sve može nadoknaditi, ali ljudski život nikada. A sve potječe od jednog velikog mosta koji je građen prije stotinjak godina na rijeci Québec i koji se tijekom gradnje dvaput urušavao, sve zbog greške inženjera, i onda su simbolično uzeli komad metala s tog mosta da od njega izrade prstenje koje će nositi svi inženjeri imajući na umu pouku iz toga slučaja. Prilikom gradnje tog mosta poginulo je 25 ljudi. Koliko ja znam, to s prstenom je simbolika samo u Kanadi i većina inženjera kad ode u mirovinu ne skida taj prsten do kraja života.

I evo još jedan za Varešane interesantan podatak: na jednom rođendanu u Calgaryju u Kanadi okupilo se nas šest Varešana, svi s tim *iron ringom* gdje smo stali u krug i ispružili naše ruke s prstenovima. To su sve inženjeri iz Vareša u Kanadi i s ponosom navodim ta imena: Irena Mrljić, Tomo Mrljić, Igor Dugonjić, Goran Riđić, Dragan Jozeljić i ja. Isto tako znam da je na drugom kraju Kanade u

Ontariju Zlatko Pavlić, također PEng., što je fantastičan podatak za grad veličine Vareša. Molim oprost od onih koje nisam spomenuo.

Možemo li uzgred pojasniti što znači PEng., i druge kratice koje sam uočio u online korespondenciji s Vama kao pretplatnikom našeg lista, na kraju da bi i čitatelji razumjeli.

– Drago mi je da ste i to zapazili, i upitali. Te kratice nešto govore tko sam ja i što sam u profesionalnom smislu, a evo ja ću probati ukratko objasniti. M.Sc. znači Master of Science odnosno magistar znanosti. Kratica I.W.E. znači Internacional Welding Engineer ili u prijevodu internacionalni inženjer zavarivanja i mogu biti ponosan da sa svojim obrazovanjem i iskustvom mogu raditi u 70 država svijeta koje su članice internacionalnog instituta za zavarivanje (IIW), a taj institut jedini može izdati diplomu takve vrste. Meni to očito u ovoj mirovinskoj fazi i nije od presudne važnosti, ali lijepa je spoznaja kada vas s tom kvalifikacijom prepoznaju u 70 država svijeta, pa uključujući i Hrvatsku. I treća kratica PEng. znači Professional Engineer ili profesionalni inženjer, što je ekvivalent našem zvanju diplomiranog inženjera. No, već sam spomenuo da se to zvanje ne dobiva samim završavanjem fakulteta, nego tek uklanjenjem u asocijaciju koja prethodno traži još neke položene ispite da bi dodijelila licencu profesionalnog inženjera, a sve kompanije kada traže inženjera njima je ključno pitanje ima li on licencu.

Na kraju, kakav je Vaš doživljaj Vareša danas, emocije vezane za Vareš...?

– Ja volim onu izreku koju ću prilagoditi i reći: ja sam otišao iz Vareša, ali Vareš

nikada nije izašao iz mene. Ja i dandanas u Kanadi ponekad sanjam vareške ulice, vareške ljude. Ja ne znam što je to, je li to neka bolest, neka opčinjenost, ali meni je Vareš i danas nešto što toliko osjećam svojim. I uvijek se sjetim pokojnog Rafe Dužnovića, vareške legende, koji je sa Sarajevskom filharmonijom imao turneju po Italiji, i kad su ga pitali odakle si ti Rafo, on je rekao: ja sam iz Ljepovića kod Vareša. Znam nažalost i neke druge Varešane koji se stide kazati odakle su, no ja sam ponosan na to odakle sam i imam na što biti ponosan.

A Vareš... Vareš se promijenio, normalno nije to isti grad, ne može to biti onaj Vareš u kojemu sam momkovao, u kojemu sam se oženio. Sad neka druga djeca tu odrastaju i njima će ovaj današnji Vareš ostati kao njihov, ali to je i moje mjesto, ono je dio mene i ja ću uvijek biti Varešanin, jednostavno rečeno do zadnjeg dana.

Imate li neku poruku nekome, ili neku zahvalu možda, prilika je da to uputite?

– Moja obitelj, moja supruga Dijana, moje troje djece bili su ogromna potpora svim mojim nastojanjima tokom studiranja, njima se želim posebno zahvaliti. Što je još dobro u cijeloj ovoj situaciji, moja djeca ne mogu meni reći: ej, tata, ti ne znaš kako je kanadsko obrazovanje teško, ti nisi ovdje studirao. E tata je studirao, tako da zna i tata. Time sam im postavio visoke norme i hvala dragom Bogu uspjeli su; kćerka je magistrirala psihologiju, jedan sin je magistrirao financije i drugi sin ide u menadžment, i opet ponavljam da sam im zahvalan što su me podupirali govoreći: samo idi dokle god možeš, nemoj odustajati. I lijepo se sada okrenuti i reći: evo me, nisam odustao.

B

**Svim našim sugrađanima
i našim poslovnim partnerima
želimo čestit Božić
i sretnu novu 2025. godinu!**

71330 Vareš
ul. Zvijezda 25
tel./fax: 032 849 300
e-mail: info@profitex.ba
www.profitex.ba

Vratiti štíćenicima djetinjstvo, i osmijehe

15 godina (obnovljenog) djelovanja

Priredila s. Kristina Marijanović

Osnivajući našu redovničku zajednicu 1869. utemeljiteljica M. Margarita Pucher kazala je jednom zgodom: "Svjesna sam da će ovo biti vezano sa žrtvom i borbom, ali ako nitko ne započne i ne prinese ovu žrtvu, dobro će zauvijek biti propušteno" te istaknula kako je na taj korak potiče ljubav prema odgojnoj zapuštenoj i siromašnoj djeci.

To je vodilo također školske sestre franjevke da 1936. iz Maribora, iz sjedišta Družbe dođu u Vareš. Tada ovaj grad nije bio ni izbliza prostor poput današnjeg. Podno planine Zvijezde postojao je razvijeni rudarski grad koji je privlačio ljude iz svih dijelova Austro-Ugarske i šire. No, s tadašnjim industrijskim razvojem s jedne strane, vladalo je s druge strane ekstremno siromaštvo i odgojna zapuštenost djece i mladih, posebno ženske mladeži.

Školske sestre franjevke, vjerne svojoj karizmi, po dolasku započinju u Varešu odgojno-obrazovni rad te otvaraju dječji vrtić i pučku školu. No, uspješno sestrarsko djelovanje zaustavio je Drugi svjetski rat, a nakon njega nova politička vlast nacionalizirala je 1945. samostanski prostor koji je prenamijenjen potrebama novih upravitelja. Tek godine 2004. – prije 20 godina, nakon brojnih zahtjeva, kuća je vraćena, ali u derutnom stanju.

Obnova nije bila moguća pa sestre naše Bosansko-hrvatske provincije 2008. na istom mjestu grade novu kuću te otvaraju samostan Preobraženja Gospodina i ustanovu za prihvati i odgoj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Iako se

radi o djelovanju u socijalnom sektoru, imenom su sestre ostale vjerne tradiciji nas školskih sestara te su Ustanovu nazvale "Mala škola". U zadnjih 15 godina mnoge su sestre kraće ili duže vrijeme živjele i radile u Maloj školi, a zadnjih godina uz sestre tu radi i civilno osoblje.

I prije otvaranja Male škole sestre su u Varešu pastoralno djelovale u župnoj zajednici te predavale vjeronauk u školi, što čine i danas. Isto tako, u sestrarski vareški samostan pojedine sestre dođu na godišnji odmor i uživaju na čistom zraku u izoliranosti od svakodnevne vreve ili pak provedu dan ili više u duhovnoj obnovi i

Na jednome od izleta, u vožnji žičarom

predahu. Više puta bio je ovo također prostor gdje su volonteri radili sa štíćenicima i na taj se način senzibilizirali za rad s djecom i mladima, ali isto tako imali praksu za svoje buduće stručno usavršavanje kao socijalni radnici, logopedi i sl.

Prva djeca, u suradnji s nadležnim centrima za socijalni rad, stigla su u kolovozu 2009. Time sestre Bosansko-hrvatske provincije započinju djelovati u Maloj školi – prihvatnoj zajednici za djecu i mlade s teškim osobnim i obiteljskim situacijama. Štíćenici dolaze iz cijele Bosne i Hercegovine iz katoličkih obitelji, ali i iz mješovitih zajednica. Smješteni su u Maloj školi tijekom cijele godine 24 sata dnevno i u potpunosti ovise o brizi nas sestara i odgojiteljica. Broj je djece tijekom godina varirao, a ulažemo veliki trud kako bi se djeci i mladima pružilo što bolji odgoj i kvalitetnu naobrazbu.

Velika važnost polaže se također na organiziranje i realiziranje različitih izleta, proslava blagdana i važnih događaja te zajedničkih godišnjih odmora tijekom kojih se jača osjećaj pripadnosti i zajednički identitet iskustvom zajedništva, različitosti, dijeljenja i međusobnog uvažavanja. Svakom djetetu osigurane su aktivnosti unutar i izvan Male škole, ponajprije obavezno obrazovanje, zatim sportske, rekreativne i kulturne aktivnosti koje potpomažu njihov skladan fizički rast i omogućavaju druženje s vršnjacima te sudjelovanje u radionicama različitih sadržaja. U prvi plan ne stavlja se konačan uradak, nego ono što se događa u djetetu i mladom čovjeku tijekom kreativnoga procesa.

U prostorima Ustanove često se organiziraju formacijski i drugi susreti za roditelje s područja Vareša i šire, ali i savjetodavni, edukativni i kreativni rad s mladima kroz seminare, radionice, folklor, muzikoterapiju, plesne i dramske sekcije te druge aktivnosti. Također, mnoga djeca u prostorijama Ustanove uče svirati gitaru ili klavir, a pojedini pohađaju dodatnu instruktivnu nastavu iz stranih jezika i drugih školskih predmeta. Dakle, uz smještaj i brigu o djeci bez adekvatnog roditeljskog staranja, Mala škola je također svojevrsni edukacijsko-odgojni centar.

Mnogi su se kroz prethodnu četvrt stoljeća ugradili u ovo što trenutno živimo. Hvala im! Danas smo jedna velika zajednica s puno prijatelja koji nas prate u našem radu. Što će i kako će biti sutra, teško je predvidjeti. No, naše sestre uvijek su bile oslonjene na Božju providnost, u sadašnjem trenutku iznova promišljaju o svojim mogućnostima, čitaju znakove vremena i otvaraju se novim izazovima u svome pastoralnom djelovanju u Varešu, posebno u brizi za naše malene.

Pisma zahvale časnim sestrama

U vrijeme Adventa i priprave za Božić raznježe se mnoga srca. To je vrijeme kad razmišljamo i koncentriramo se na ono što nam je stvarno važno u životu. A važno nam je zajedništvo, srdačnost i posvećenost onima koji u našim srcima zauzimaju posebno mjesto. Tada im želimo priuštiti malo radosti i sreće, u zahvalu za požrtvovanje i dobrotu koju oni za nas čine. To je nešto što stoji nasuprot potrošački potaknutom i profanom "vremenu darivanja" koje zarad sebe priređuju materijalisti na isteku kalendarske godine.

Kao časopis prvenstveno orijentiran lokalnoj zajednici i našem iseljeništvu pristali smo sudjelovati u jednom takvom (nematerijalnom) prijatnom iznenađenju kojemu je glavni motiv zahvalnost. Naime, u ovom broju s kojim navršavamo 30 godina kontinuiteta lista i u ovoj godini kad Mala škola u Varešu obilježava svojih 15 godina obnovljenog djelovanja, s ravnateljicom s. Kristinom dogovorili smo njezin osvrt na rad ustanove i to je već prije bilo gotovo, samo čekalo na uvrštavanje. A u međuvremenu je preko jedne naše vjerne čitateljice koja umije prepoznati prostor za djelovanje, koja voli spajati ljude i činiti dobro (uz njezinu molbu da ostane neimenovana) nama prišapnuta jedna lijepa ideja i želja djece iz Male škole da izraze javnu zahvalnost časnim sestrama franjevkama koje su ih odgojile.

Kažemo djeca, no ovdje je zapravo riječ o odraslima od kojih su neki već pronašli svoje životne pravce izvan ustanove. I dogovoreno je: nitko ni riječi sestrama o ovome, ni ikome drugom, dok ne izađe u "Bobovcu". Našoj plemenitoj čitateljici i pretplatnici želimo da i nju netko u ovo adventsko vrijeme tako dirljivo obraduje. Cilj je da se svi uključeni na kraju osjećaju ispunjeno i lijepo, a i vi dragi čitatelji, na koje se ovaj prilog ne odnosi direktno, uživajte u zapazanju da zahvalnosti na ovom svijetu još uvijek ima.

Valentina Štrkalj: Drage sestre, želim se zahvaliti za ovih 16 godina koje sam provela u ovom domu. Te su godine bile ispunjene ljubavlju, podrškom i nezaboravnim trenucima. Svatko od vas je doprinio mom odrastanju i oblikovanju u osobu koja sam danas. Hvala vam što ste bile uz mene kroz sve uspone i padove. Bez vas ovaj put ne bi bio isti. Sjećam se svih smiješnih trenutaka koje smo dijelili. Svaka proslava rođendana i svaka zajednička večera su mi ostale u sjećanju. Naučila sam mnogo o prijateljstvu i zajedništvu. Te godine su me naučile kako da budem jača i hrabrija. Hvala vam što ste mi pružile sigurnost i ljubav. Svi ste bile moj oslonac u teškim trenucima. Vaša podrška mi je pomogla da prevladam mnoge prepreke. U ovoj kući sam naučila vrijednost obitelji. Čak i kada nije bilo lako, uvijek ste me poticale da idem naprijed. Zahvalna sam na svim lekcijama koje sam naučila. Svaki savjet i svaka riječ ohrabrenja su mi značili više nego što možete zamisliti. Naučila sam da cijenim

male stvari u životu. Vaša ljubav me je oblikovala i učinila osobom kakva sam danas. S ljubavlju, Valentina

Kristina Štrkalj: Toliko godina sam provela u Maloj školi, a toliko teško je u par riječi napisati koliko poštovanja i zahvalnosti imam prema vama, koje ste me naučile svemu: od najosnovnijih stvari u životu do onih najvažnijih. Uz toliko djece, svakom djetetu ste izlazile u susret, pružile dovoljno ljubavi i nijedno dijete nije bilo uskraćeno. Sada kao odrasla osoba shvaćam koliko puta sam trebala reći hvala, a zasigurno sam izostavila... Hvala vam na božićnim poklonima, mirnom i toplom snu, toplom obroku, završenoj školi, odlascima na more, svakom izletu, svakom zagrljaju i velikom strpljenju... Vi ste jedno bogatstvo i ni u jednom trenutku niste dopustile da se osjećamo kao da Mala škola nije naš dom, sagradile ste jednu veliku obitelj. Drage sestre, nakon toliko godina provedenih s nama, hvala vam što nikada niste odustale od nas, što ste posvetile svoj život nama. Hvala vam što ste me naučili koliko sitnice

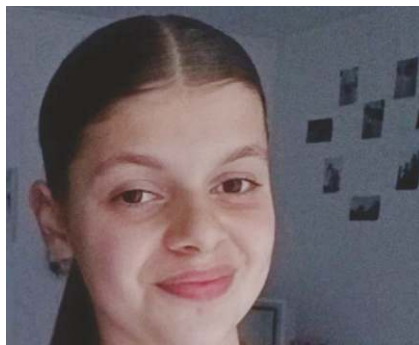
treba cijeniti, ljude poštovati i Boga voljeti. To je najvažnije za svako dijete, jer tko zna što bismo mi sada bili da vas nije bilo. Preobrazile ste nas u odrasle i sigurne osobe. Iako sam odavno napustila Malu školu, uvijek ćete imati posebno mjesto u mom srcu, zauvijek. Kristina

Blaž Stipić: Teško je riječima izraziti svu zahvalnost koju osjećam prema Vama. Kad sam sa svojih dvanaest godina zakoračio u Malu školu, bio sam dijete izgubljeno u svijetu, bez znanja, bez pravog smjera. Sestre su bile te koje su mi pružile ruku, prihvatile me kao svoje dijete i pokazale mi da život može biti ispunjen ljubavlju, nadom i podrškom. Njihov trud i vjera promijenili su moj život. Naučile su me ne samo čitati i pisati, već i kako postati bolji čovjek. Spasile su me od problema i dale mi snagu za budućnost. Danas, kada sam završio fakultet i kročim kroz život, znam da su sestre velikim dijelom zaslužne za to.

Ruža Ivković: Mala škola je dio mog djetinjstva i stvaranja nečeg lipog što me oblikovalo u odraslu i odgovornu osobu, spremnu za samostalan život. Život u Maloj školi mi je omogućio sve što mi je bilo potrebno u odrastanju, zahvaljujući divnim časnim sestrama koje su posvetile svoje živote meni i mnogima. To mjesto je za mene posebno, život s njima mi je dao priliku da imam još jednu obitelj. Ne samo za vrime dok sam bila tamo, nego i u vremenu nakon odlaska od njih. Tu su i imaju posebno mjesto u mom srcu. Hvala im za svaki dan, za svaku suzu, za svaki osmijeh, za svaki pad i svaki uspjeh.

Ivana Radmilo: Prvi dan u Maloj školi nije mi bio baš jednostavan. Imala sam samo šest i pol godina. Kada sam došla u Malu školu bilo me je sram razgovarati sa sestrama, djecom iz Male škole, pa čak i s učiteljicom. Sve što bih trebala reći, govorila bih mojoj sestri. Ne znam kako sam uspjela, ali sve je to trajalo šest mjeseci. Odjednom sam progovorila jer sam imala neku sigurnost, shvativši da me tu neće nitko ismijavati zato ako progovorim. Svi su bili sretni kao i ja. Sestre mi nisu pomagale samo u tome da progovorim, već su mi omogućile da se osjećam kao kod kuće. Naučile su me da budem samostalna kad narastem, bez mame i tate. Časnim sestrama sam jako zahvalna jer mogu ići na razne radionice, razgovarati s njima i osjećati sigurnost i njihovu podršku. Uvijek su tu za mene. Sestre su brižne, dobre, vrijedne, uporne i drage i imaju još puno drugih dobrih osobina. Posebno bih izdvojila trenutke u Maloj školi: priredbe, proslave blagdana, izlete na more i na druga zanimljiva mjesta. Međutim ništa od toga ne bi bilo moguće bez sestara. Jako sam im zahvalna, a boravak u Maloj školi za mene je nešto nezaboravno i neprocjenjivo. Svakoj sam sestri zahvalna jer svaka ima nešto posebno. Naravno, za sve to najviše zahvaljujem Bogu jer mi je omogućio da časne sestre sretnem.

Ivona Štrkalj: Život u domu za mene je jedno predivno iskustvo ispunjeno ljubavlju i pažnjom. Svakodnevno se osjećam zahvalno jer su sestre koje brinu o nama zaista divne. Njihova toplina i briga nemaju granica – uvijek su tu da nas utješe, pruže podršku i pomognu nam prebroditi teške trenutke. Često imam osjećaj kao da su nam one druga obitelj. Sestre se ne brinu samo o našim svakodnevnim potrebama, već im je važno da od nas napravimo dobre i odgovorne ljude. Uče nas kako biti samostalni, kako donositi ispravne odluke i kako se nositi s izazovima koje život donosi. Njihova želja je da odrastemo u osobe koje će biti spremne za budućnost i ponosne na sebe. Iako ponekad nije sve savršeno, trud koji ulažu u nas inspirira me da budem bolja osoba. One su poput svjetionika u našem životu, vode nas i usmjeravaju, kako bismo pronašli svoj pravi put.

Ivana Ivković: Tko će ikada moći dovoljno iskazati zadovoljstvo tim ženama, dovoljno nikada. Tko bi svoj život, sve svoje, dao za tuđu djecu, preuzeo toliku odgovornost i skrb...? Mnogo žrtve, truda i posvećenosti je uloženo, za naše sudbine im nije bilo svedjedno, nisu dopustile da živimo bijedno, nego da se borimo i radimo vrijedno. Moj život sitan, njima je bio vrijedan i bitan. Uz njih sam rasla, otkrivala potencijale, i bila zahvalna na svemu što su nam dale. Sve što napišem je malo, mnogo mi je do ovih sestara stalo. Ne može se to na papir iznijeti, ali ću najbolje uspomene sa sobom u svijet ponijeti. Ovaj dom je bio spas za sve nas.

Mario Bošnjak: Drage naše sestre, želim Vam se zahvaliti za provedeno vrijeme u Maloj školi. Bilo mi je jako lijepo, hvala Vam što ste se trudile da imam i čisto na sebi, nove patike i mnogo lijepih stvari. Hvala Vam što ste mi omogućile školovanje i što ste me svaki dan iznova gurale prema naprijed. Želim Vam sve najbolje od srca.

Željana Galić: Dom u kojem živim za mene je pravo utočište, ispunjeno topline i sigurnošću. Svaki dan ovdje donosi novu radost i spokoj. Prostor je lijepo uređen, čist i uvijek odiše mirom koji mi pomaže osjećati se opušteno. Svuda se osjeti trud i ljubav onih koji o nama brinu. Najviše me ispunjava briga časnih sestara. Njihova nesebičnost i posvećenost osjete se u svakom trenutku. Uvijek su tu za mene, bilo da trebam utjehu, osmijeh ili samo lijepu riječ. Njihove geste, bilo da se radi o toplom obroku, savjetu ili pažljivom slušanju, pokazuju koliko im je stalo do nas. Časne sestre ne pomažu samo u praktičnim stvarima – one brinu o našim srcima. Njihove riječi ohrabrenja i životni savjeti pružaju mi snagu i vjeru u bolje sutra. Uvijek se osjećam voljeno i prihvaćeno, a to je najveći dar koji mogu dobiti. U ovom domu nisam samo pod nečijim krovom – ovdje sam u pravoj obitelji, okružena ljubavlju i pažnjom.

Danijela Radmilo: Život u Maloj školi je kao topli zagrljaj koji nikada ne prestaje. Svaki dan je ispunjen radošću, smijehom i prijateljstvom. Ovdje se osjećam kao dio velike obitelji, gdje svi brinu jedni o drugima. Časne sestre su poput anđela čuvara, uvijek su tu da pruže podršku i ljubav. Njihova nesebičnost i posvećenost čine svaki trenutak posebnim. U Maloj školi svaki dan donosi nove avanture i prilike za učenje. Časne sestre nas podučavaju ne samo znanju, već i važnosti ljubavi, poštovanja i zajedništva. Njihova mudrost i strpljenje pomažu nam da rastemo i razvijamo se, kako u znanju tako i kao osobe. Osjećam se sigurno i voljeno, znajući da su uvijek tu da nas usmjere i podrže. Mala škola mi je pomogla da izrastem u osobu punu pozitivne energije, ljubavi, pažnje i poštovanja prema drugome. Odgajateljice i sestre su mi pokazale sve moje vrijednosti, dobre osobine... Također, zahvalna sam za sve ono lijepo što proživljavam s njima, a još zahvalnija što me vode pravim putem.

Anto Štrkalj: Danas, dok se prisjećam 15 godina provedenih u vašem domu, osjećam duboku zahvalnost i ljubav prema svemu što ste učinile za mene. U Maloj školi nisam pronašao samo obrazovanje i sigurnost – pronašao sam dom, obitelj i bezuvjetnu ljubav koja mi je oblikovala život na najljepši način. Vi ste bile više od odgajateljica i mentora – bile ste moj oslonac, moje svjetlo i moj putokaz u trenucima kada mi je to bilo najpotrebnije. Kroz vašu vjeru, strpljenje i dobrotu, naučio sam što znači nadati se, boriti se i voljeti. Popravile ste moje slomljene dijelove, uljepšale moj pogled na svijet i pokazale mi da ljubav uvijek može biti odgovor. Vaša predanost i nesebično srce ostavili su trag koji će zauvijek živjeti u meni. Hvala vam što ste vjerovalle u mene kada je bilo teško, što ste me vodile i podržavale. Zahvaljujući vama, moj život je postao priča o novim počecima, vjeri u bolje sutra i neizmjerne sreći. Molim se da Bog blagoslovi vaše ruke koje pomažu, vaše srca koja vole i vašu snagu koja inspirira. Zauvijek ćete imati posebno mjesto u mom srcu, jer Mala škola nije bila samo dom – bila je čudo koje mi je promijenilo život.

Slavljem okrunjeno ljeto

Putem svetog Jakova (IV)

Piše Velimir Gavran

Vedro jutro i utaban put između visokih stabala eukaliptusa uljepšavaju naše putovanje do Monte do Gozo ('Planina radosti'). S ovoga brda u daljini napokon se ugleda tornjeve katedrale u Santiagu; to je prizor koji nikoga ne ostavlja ravnodušnim pa ni nas, uz izljev radosti da smo uspjeli svoj put preći gotovo neokrznuti. Međutim, ponovo je 30 km hoda pred nama, ma koliko kratili, a isplanirali smo biti u Santiagu za vrijeme hodočasničke mise (u 12 sati). Nastavljamo svoj Camino de Santiago ili Put svetog Jakova, kolona je ispred nas i iza nas, sva svita hodočasnika koji žure do groba apostola svetog Jakova u Santiago de Composteli, a i mi kao da nismo prethodno prešli 777 km poneseni tempom smjelo koračamo u grad.

Hodanje Caminom je životno iskustvo i spoznaja u vezi toga je da to svatko može učiniti, a da pritom ne mora biti iskusan planinar ili super sportaš da bi taj put prešao u nekom svom razumnom vremenu. Kako se primičemo, gledam u fascinantnu katedralu i ne razmišljam o svom uspjehu nego o Ireninom koja je dala najveći doprinos usporivši nas u razuman tempo i komunicirajući tijekom puta na raznim jezicima oko naših odmorišta na kraju dana, svakako i Ratkovom koji je tako strateški planirao sve prethodne dane povlačeći se u sebe da nas

je na momente i plašilo o čemu razmišlja dok razrađuje novi dan, a tek o Draganovom koji nije posustajao od pokušaja da izvuče iz nas maksimalan tempo. Kroz stoljeća hodočasnici dolaze u Santiago de Compostelu iz cijele Europe i ovaj put prevaljuju na različite načine; pješice, na konju, biciklom. Tko zna kako će to još u budućnosti biti pohađeno, ali nakana će uvijek biti ista: da se dođe do konačnoga odredišta. "Hodaj vlastitim Caminom, hodaj, jedi, moli, spavaj i ponovi", to je ta krilatica koju smo od Irene usvojili na našem Caminu i imali smo u tome jedinstvo s hodočascima iz cijelog svijeta, koji su isto to činili.

Ne znam iz kog razloga ili je to bilo spletom okolnosti, uglavnom ja ostadoh sam ispred katedrale da čuvam ruksake jer nije dozvoljeno unositi ih unutra. Draganu sam rekao da poslije molitve izađe vani, kako bih i ja dijelom prisustvovao misi. Ali nedugo zatim zatvoriše se vrata, nisu više dozvoljavali ulaz, radi prenapučenosti. U meni se pomiješalo maloprijajne ushićenje s trenutnim razočaranjem, jer dok sjedim ispred monumentalnih vrata katedrale razmišljam jesam li dostojan toga, kao svi drugi biti unutra za vrijeme mise. I gle još jednog Camino čuda: baš tako rastužen začujem kako se najednom otvaraju masivna vrata Santiago katedrale, a ja se tog trenutka osjećam kao da stojim sam ispred njih, kao da je cijeli prostor u crkvi sada pripravan samo za mene jer se svjetina sklonila da bi se vrata mogla otvoriti. U potrazi svoje duhovnosti pokušavam se toga časa prisjetiti pređenoga puta, svrhe i smisla svega toga. Stojeći ispred vrata katedrale i gledajući *botafumeiro* (golemu kadionicu u hramu) kako se u unutrašnjosti njiše uzduž katedrale, za što je potrebna koordinacija i snaga nekoliko uvježbanih ljudi, ostavljajući za sobom strujanje, trag dima i miris tamjana, shvaćam: tu sam na grobu sveca zaštitnika hodočasnika. Fasciniran i opčinjen tim obredom stajao sam tako neko vrijeme na samom ulazu u katedralu dok Dragan nije izašao govoreći mi: "Idi i pomoli se kako si već naumio". Ništa nisam izgovorio, shvativši da je u tišini moja molitva već uslišena time što sam vidio taj prizor.

Prešli smo svoj put, kao što je i tijelo apostola Jakova prevezeno brodicom iz Jeruzalema u Španjolsku prepušteno valovima i vremenu našlo smiraj na obalama. Tek 813. godine jedan je pastir vođen svjetionikom božanske svjetlosti doveden do mjesta ukopa na sjeverozapadu zemlje Muxíji i otkrio tijelo svetog Jakova u kamenom sanduku optočenom školjkama, da bi na tome mjestu bila sagrađena katedrala njemu u čast. U srednjem vijeku tijelo svetog Jakova je premještanu do konačnog počivališta i tako je Santiago de Compostela postalo jedno od vodećih svjetskih hodočasničkih mjesta, te kao takvo ostalo do danas. Osjećamo se ispunjeno time što smo uspjeli izvršiti svoju primarnu misiju, a to je prehodati Francuski put i stići na podnevnu misu u katedrali svetog Jakova u Santiagu. Misa u katedrali dala nam je oporavka, pa bez žurbe odvajamo vrijeme za istraživanje ovog grada-dragulja, malog i živahnog. Poslije odlazimo u kancelarije po naše certificate, elektronskom evidencijom i pečatima u pasošu odajemo da smo grupa iz Bosne i Hercegovine. Primjetna je radost kod volontera koji nas gledaju s dozom čuđenja jer im objašnjavamo da smo danas do podne završili Francuski put za 24 dana, što je izrazito brzo za hodanje. Povrh toga mi od njih tražimo upute za dobivanje novog pasoša (vjerodostojnice) s kojom ćemo još na "Kraj svijeta", do Finisterre i obale oceana. Uz osmijehe podrške upućuju nas u sljedeće kancelarije. Čim smo završili s procedurama uputili

Ispred zapadnog pročelja metropolitanske bazilike – Arhikatedrale

smo se u obližnji riblji restoran na galicijske delicije. Želja nam je kušati specijalitet Santiaga *pulpo a feira* (kuhana hobotnica), da nazdravimo za uspješno pređenih 777 km. Rumenih lica, i gladni i žedni a opet ushićeni, ne osjećamo umor dok uživamo u boci dobrog crnog vina po preporuci i u obilnoj porciji hobotnice spremljene na Santiago način: zapržena je s malo maslinovog ulja i posuta španjolskom varijantom slatke paprike, koja vrhunski upotpunjuje okus. Smjenjuju se osjećaji, ali kako se um pomalo bistri postajemo racionalno svjesni da smo uspjeli u hodočašću na Putu svetog Jakova.

Iteracija... čin ponavljanja u nakani da stignemo i do "Kraja svijeta". Ova dionica je ukras za sve Camino rute. Nastavljamo već uhodani, vijugajući kroz nevjerojatno lijepe šume eukaliptusa kojega se prozvalo i drvom udovica. Rale o tome pojašnjava: prilikom industrijske eksploatacije ovog drva dolazilo je do čestih nesreća jer je kora znala puknuti kao bič i smrtno povrijediti sjekače. Na putu se zasluženo zaustavljamo u uspavanim zaseocima, gdje stupamo u razgovor s lokalcima uz osvježavajuća lokalna piva Estrella koja nam dobro dođu ne samo da predahnemo nego i da saznamo ponešto o samom putu; nekada je to legenda, nekada istinita anegdota.

Staza vodi hodočasnike do zapanjujuće atlantske obale Galicije. Spuštajući se prema Atlantskom oceanu, tražeći put do grada, naša iteracija duga 120 km vodi nas ka krajnjem cilju prema sjeveru, a zatim skreće zapadno do Finisterre. Ova Camino ruta datira prije kršćanstva, jer su pogani išli do mitskog rta Fisterra na Costa da Morte ("Obala smrti") vjerujući da ondje sunce umire i da se pritom svjetovi živih i mrtvih približavaju. Bilo je to mjesto bogato poganskim obredima, mitovima i legendama. Još uvijek se vjeruje da je Fisterra mjesto Ara Solisa, čarobna lokacija s oltarom posvećenim umirućem suncu. Rimljani su Fisteru smatrali najzapadnijom točkom Europe, mjestom gdje je sunce nestalo u oceanu, pa su je prema tome i nazvali Finis Terrae, kraj kopna. To je mjesto za koje se također vjeruje da je konačno odredište rute označene na nebu Mliječnom stazom. Kako su dolazili, hodočasnici su spaljivali odjeću u kojoj su hodali toliko dana, kao čin zatvaranja i pročišćenja na Faro de Fisterra iz 1853. (faro znači svjetionik) koji se nalazi iznad stjenovite obale poznate kao Costa de la Muerte (već spomenuta Obala smrti).

Kad ste u Fisterri, uživajte u zasluženom kupanju u oceanu. Upravo je ovdje rođena tradicija simbolike školjke na Camino de Composteli. Duž plaže Finisterre sakupljala se *concha* (školjka), kao dokaz nečijeg prolaska kroz Galiciju. Tako i mi, poput putnika iz prošlih vremena, nakon svih ovih hodanja tražimo svoju školjku, a svaka se čini ljepša od prethodne, koje će nas sjećati na proživljene emocije i na sve kilometre, po dolasku na nulu svega. Uživajući ljepotu tirkiznog oceana, dok bosonogi hodamo obalom, sve vrijeme tražimo betonski mjenik da snimimo foto s nultom oznakom kilometara Camina. Shvatio sam: ako je čovjek napravio katedralu u Caminu za Svetog Jakova, onda je Bog napravio ovu obalu za sve hodočasnike, ubrajajući i nas stoljećima poslije, i sve one koji iza nas dolaze.

Nakon noći naše Camino putovanje ponovo produžujemo, tražeći sada put povratka. I krećemo u jutarnjim satima, kao i prvog dana uz maglu i najavu kiše. Um i tijelo toliko su uhodani da nemamo emocije zadnjeg dana hodanja. Ozbiljno shvaćamo najavu kiše napuštajući Finisteru, hodajući dojmljivom Obalom smrti, koja se proteže desecima kilometara duž sjeverozapadne obale Galicije. Nailazimo na puste plaže, uvale i hridi, rtove koji strše u divlji ocean, stalno uzburkan. Taj krajolik je prepoznatljivi putokaz do našeg sada već krajnjeg odredišta. Stižemo do jednog od ključnih mjesta u ovom Camiño dos

- Mjesto skupljanja školjki na plaži Finisterra, kod nultog kilometra

Farosu, k svetištu A Nosa Señora da Barca (Djevice s broda), što je kraj puta kojim su hodočasnici vođeni u ovo područje Finis Terrae, Kraja svijeta, kako bi kleknuli ispred slike Djevice i promatrali jednu od najzanimljivijih stijena punu legendi.

Ulazimo u grad Muxía i odlazimo do svetišta i crkve koja je sagrađena da pokrsti mjesto gdje su stari Kelti održavali svoje poganske obrede. Važnost je dobila jer je postala posljednja pokrštena keltska destinacija pa je to i nas vuklo, nakon posjeta grobu apostola u Santiagu, doći u Finis Terrae, odnosno do Kraja svijeta. U okolici je raširen kult stijena i legenda kaže da je Djevica stigla na čamcu, od kojega su i danas vidljivi ostaci: jedro (stijena Abalar), čamac (stijena Cadrís) i kormilo (stijena kormila). Djevica je došla da bi pokazala mjesto gdje je obezglavljeno tijelo svetoga Jakova. Kraj tih kamenih ostataka čamca stojimo gledajući u zapanjujuću energiju valova koji pomjeraju stijene. Stijena Abalar (A Pedra de Abalar) zapravo je devet metara dugačak megalit, koji se sav tresse pod udarima valova i buke koja dolazi sa svih strana. Shvaćamo iz toga silinu oceana i prožimaju nas legende koje nam prepričava Rale istražujući povijest Muxíje. Tradicija kaže da je ovo kretanje kamenog čamca uzrokovano kada su ljudi koji stoje nad njim slobodni od grijeha, a ja samo osjećam oslobođen um i euforiju da smo tu na kraju našeg putovanja. I sam shvaćam da se ova stijena sama pomiče kako bi upozorila na oluje koje su nemilosrdne. Nema boljeg mjesta za završiti ovu etapu O Camiño dos Faros, na stijeni Abalar na rubu zastrašujućeg Atlantskog oceana.

Sve u svemu: prošli smo jednom prekrasnom pozornicom, imali svoje realne uloge prešavši u 28 dana impozantnih 896 km, sretno i uspješno došli do kraja, "Kraja svijeta". Preostao je petodnevni povratak koji ima smisla samo kada se vratiš tamo odakle si krenuo, sa svoga praga zakoračivši u svijet.

Sretan Božić i
Novu godinu

želi Vam

AGRAM

EUROHERC

Osiguranje kojem vjerujem!

Poslovnica Vareš, ul. Zvijezda 17

Tel. 032/843-464

Mob. 061/258-127

- odmor na planinskom zraku
- domaći proizvodi
- jahanje

IZLETIŠTE

"WIGWAM"

Zarudje kod Vareša

Sandra & Josip B.

061 877 485 ♦ 061 522 553

**Čestit Božić i
sretna Nova
godina !**

Sretan vam i radostan Božić,
a nova godina neka svima bude
ispunjena blagostanjem
i zadovoljstvom!

**Ribnjak
Sirena**

Vl. Srđan Božić | Strica, Vareš
032 841 016 | 061 577 641

**Čestit vam Božić
i sretna
2025. godina**

**mesnica
FRANJIĆ**
Domaće je najbolje

vl. Dražen Franjić
Zvijezda 50, Vareš
387(0)32 843-336
378 (0)61 757-283

**Čestit vam Božić i obilje svakoga dobra
u nastupajućoj 2025. godini!**

ŠIMIĆ
Vl. Nikola Šimić
061 787 843

USLUGE PRIJEVOZA ROBE I PUTNIKA
TRGOVINA MJEŠOVITOM ROBOM
D.O.O. VAREŠ

PROM

POSLEDNJI POZDRAV

Navršilo se 40 tužnih dana od kada nas je napustila
naša draga mama

DARINKA DARA KATIČIĆ
(4.XI.2024. – 14.XII.2024.)

Zauvijek ćeš biti u našim srcima i naš životni oslonac.
Počivaj u miru.

Sinovi Goran i Milivoj s obiteljima

IN MEMORIAM

Navršile su se dvije godine otkako nije s nama

KARLO TOKMAČIĆ
(1956. – 2022.)

Uspomene na tebe ostaju dio naših
lijepih i dragih sjećanja.
Počivao u miru.

Brat Dubravko s obitelji

TUŽNO SJEĆANJE
(28.XI.2023. – 28.XI.2024.)

ZVONIMIR FRANJKOVIĆ

Navršila se tužna godina otkako nisi s nama, a
uspomene na tebe uvijek će ostati u našim srcima.

Počivaj u miru.

Tvoji: Ifeta, Dario i Vjekoslava

TUŽNO SJEĆANJE

Navršila se godina dana kako nas je napustio naš dragi

ZVONIMIR FRANJKOVIĆ
(10.IV.1958. – 28.XI.2023.)

S ljubavlju i ponosom te spominjemo
i u srcu zauvijek čuvamo.

Počivaj u miru Božjem.

Tvoji: Violeta, Andrijana, Darijo, Tamara,
Gloria, Ivan, Nicol i Isabell

IN MEMORIAM

DIJANA PRSKALO
(1966. – 2023.)

I nebo ponekad zaplače za tobom,
jer si otišla prerano.
U našim si srcima i najljepšim sjećanjima, zauvijek.
Počivaj u miru.

Tvoji: Marko i Miki

TUŽNO SJEĆANJE

(6.XII.2002. – 6.XII.2024.)

Navršile su se 22 godine otkako nije s nama naša
draga kćerka, sestra i unuka

NIKOLINA PAŠALIĆ

Vrijeme prolazi, utjehe nema. Čuvamo te,
anđele naš, u svojim srcima.

Tvoje najmilije

SJEĆANJE

na drage roditelje

IVO MARKANOVIĆ
(8.XII.1914. – 4.XII.1986.)
LJUBICA MARKANOVIĆ
rođ. Trgovčević
(4.XII.1919. – 15.XII.2009.)
Počivajte u miru Božjem.
Draženka, Vjerana i Renata

TUŽNO SJEĆANJE

ANA DRIJEČIĆ
(21.XII.2007. – 21.XII.2024.)

MIROSLAV DRIJEČIĆ
(4.III.2022. – 4.XII.2024.)

Ostajete u našim srcima i mislima.
Počivali u miru Božjem.

Sin Dražan, kći Suzana, zet Slađan, unučad Božana i Božidar

IN MEMORIAM

**LJUBOMIR
DODIK**
(1932. – 2001.)

**KATARINA
MARIĆ**
(1958. – 2010.)

**MARIJA
DODIK**
(1932. – 2021.)

Bez obzira što vaša srca ne kucaju više, mi koji živimo
vječno ćemo vas voljeti i čuvati u našim srcima.

Vaši najmiliji

JANJA ŠIMIĆ
(4.XI.2011.
– 4.XI.2024.)

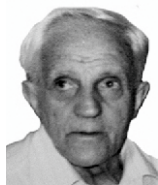
**MARIJA
PETROVIĆ**
(7.XI.2019.
– 7.XI.2024.)

MARIJAN ŠIMIĆ
(14.XII.2008.
– 14.XII.2024.)

Zauvijek u našim srcima, voljeni i nikada zaboravljeni.
Počivali u miru.

Vaši najmiliji

**IN
MEMORIAM**

Uspomene na vas
žive vječno.
Počivajte u
miru Božjem.

JOSIP RAJIĆ
(27.IX.1909.
– 25.XII.1989.)

Vaši najmiliji

ANA RAJIĆ
(2.V.1920.
– 8.XII.1993.)

TOMISLAV RAJIĆ
(14.II.1957.
– 8.VII.2016.)

ELIZABETA IDŽAKOVIĆ
(5.XI.1952.
– 14.VIII.2018.)

IN MEMORIAM

(15.XII.2015. – 15.XII.2024.)

Navršilo se devet godina otkako nije s nama
naš dragi

ZORAN LJEVAK

S velikom ljubavlju i poštovanjem čuvamo te u srcima.
Počivaj u miru Božjem.

Voli te tvoja obitelj

IN MEMORIAM**BERNARD BARKIĆ**

(17.XII.2007. – 17.XII.2024.)

Prolaze godine bez tebe,
ali živiš u našim srcima i sjećanjima.

Počivao u miru.

Tvoji: supruga Štefica, sinovi Dalibor i Danijel

IN MEMORIAM

Dana 17. prosinca navršavaju se četiri godine
otkako nije s nama naš dragi

DAVOR DERONJIĆ
(1955. – 2020.)

Ljubav ne prestaje odlaskom, ni sjećanje vremenom.

Počivao u miru.

Smiljka i Davorka s obiteljima

SJEĆANJE

(18.XII.2011. – 18.XII.2024.)

Navršava se 13 godina otkako nije s nama naš dragi

MIROSLAV BRKOVIĆ

U našim srcima trajno živi uspomena na tvoju
beskrajnu ljubav i dobrotu.

Počivao u miru.

Tvoje: supruga Jelena, kćerka Maja i unuka Sonja

IN MEMORIAM**DRAGICA BOŽIĆ**

(28.II.1948. – 19.XII.2012.)

Sjećanja na tebe čuvamo s ljubavlju i poštovanjem.

Počivala u miru.

Sinovi i nevjeste

IN MEMORIAM

(20.XII.2020. – 20.XII.2024.)

Navršavaju se četiri godine otkako više nije s nama

BLAŽENKA GRABOVAC rođ. Bogeljić

Hvala ti, draga mama, na neizmjerljivoj ljubavi
koju si nam pružala.

Počivaj u miru Božjem.

Tvoja djeca: Danijela, Oliver i Dalibor, s obiteljima

U SPOMEN

(20.XII.2021. – 20.XII.2024.)

Navršavaju se tri godine otkako je preminuo naš dragi

JERONIM DODIK

Ostat ćeš voljen i nikada zaboravljen.
Čuvamo te u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru Božjem.

Supruga Anuša i sinovi s obiteljima

IN MEMORIAM**JOŽO RAVLIJA**

(1936. – 2021.)

Živiš u našim srcima i sjećanjima.

Počivao u miru.

Kći Sanja, sin Ranko i unučad

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 27. prosinca navršit će se godina dana otkako
više nije s nama naša draga

NADA KOLANOVIĆ
(1953. – 2023.)

Ostaje živjeti u našim srcima i sjećanjima.

Počivala u miru.

Kćerke: Lidija, Zineta, Klaudija, Sanela i Minka

SJEĆANJE

(28.XII.2012. – 28.XII.2024.)

Dana 28. prosinca navršit će se 12 godina otkako nije
više s nama naš dragi

PERO KOLAKOVIĆ

U našim srcima trajno živi uspomena na tvoju
beskrajnu ljubav i dobrotu.

Počivao u miru.

Sinovi Dubravko i Darko, kćerka Dubravka, s obiteljima

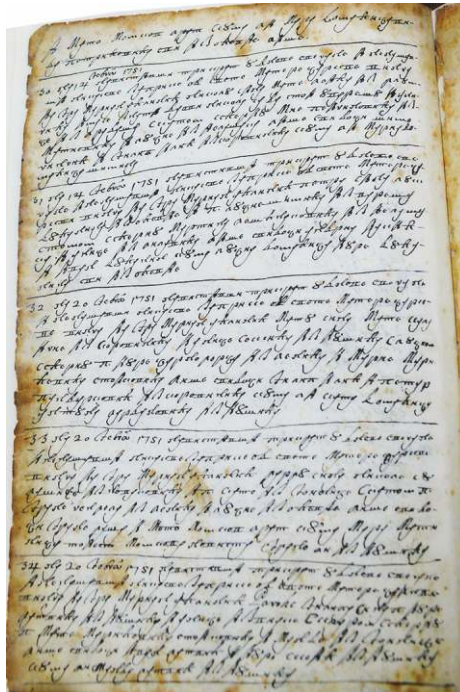

Ženidbene smetnje

Piše fra Tomislav Brković

Biskup fra Nikola Ogramić-Olovčić u svom izvještaju Propagandi o vjerskom životu katolika u Varešu 1675. godine bilježi kako su dvije djevojke prešle na islam, a jedan šizmatik i tri žene povratili su se u krilo Svete Majke Crkve. Jedan katolik se oženio za života svoje žene koja je prešla na islam. Biskup za vareške katolike kaže da su vrlo dobri. U svom izvještaju istoj Propagandi fra Bono Benić 1768. godine piše da u sve 32 misije (župe) u tadašnjoj provinciji Bosni Srebrenoj kršćanski puk javno dolazi na odgovarajuća mjesta da sluša misu, čuje propovijed i vjersku pouku, pristupi sakramentima, i da imadne što je potrebno za duhovno zdravlje. Ističe kako je narod, gledano općenito, uistinu dobar, čestit, pobožan i dobro poučen u kršćanskom nauku. Međutim, napominje on, ako se gleda na osobe pojedinačno, nađe se zla, gotovo neizlječivog, i to najviše u svezi sa zarukama i ženidbenim stvarima. Događaju se tako, uz pogodovanje otomanskih vlasti i gospodara, mnogi pogubni i zli slučajevi otmica i sklapanja pred kadijom ženidbi kojima na putu stoji zapreka otmice ili koja druga ženidbena smetnja. Opirući se tim neredima, nastavlja Benić, da bi sakrament ženidbe i njegovo sklapanje bili valjani i u skladu s odredbama Tridentskog sabora, pastiri duša trpe bezbrojna turska zlostavljanja, zatvore, batinanja, stavljanje u klade i lance te novčane globe. Na različite povrede crkvenih odredaba u pogledu ženidbe ukazao je prije toga i apostolski vikar fra Pavao Dragičević u izvještaju Propagandi 1744. godine.

U Matičnim knjigama vjenčanih župe Vareš (1740. – 1782.) naveden je niz slučajeva sklapanja ženidbe pred muslimanskim sucem – kadijom, najčešće iz straha da mladenku ne otmu muslimani, a također i zbog drugih ženidbenih smetnji, osobito krvnog srodstva i tazbine u 4.

Matica vjenčanih župe Vareš iz 1751. godine

stupnju srodstva u izravnoj liniji, zbog čega nije dozvoljeno crkveno sklapanje ženidbe. Tu su i razlozi protivljenja roditelja ili rodbine, nemar mladenaca, kao i slučajevi ženidbe otmicom.

Otimanje kršćanskih djevojaka bilo je uobičajena praksa koja je stvarala strah i neprilike djevojkama i njihovoj rodbini, o čemu svjedoče primjeri zabilježeni u matičnim knjigama: "zbog straha od Turaka"; "ima se znati da ovi momak i divojka nisu navišćivani zašto rečenu divojku otilisu oteti Turci ja čujući to odma sam vinčo" budući da nužda nema odnosno mijenja zakon; "zbog smutnije turske"; "porad zaprike i otimačine Turaka"; "radi opasnosti od turske otmice djevojke"; "vjenčani su s oprostom od dvaju navještaja radi prijetee opasnosti, to jest otmice, jer su je šizmatici htjeli odvesti u svoju odviše nevaljalu kuću prisilno"; "nakon dva navještaja na svetkovine (: jer treći je iz opravdanog razloga

trebao biti izostavljen zbog neposredne opasnosti od otmice:"); "zbog neposredne opasnosti od turske otmice"; "bez ikakva prethodna navještaja zbog opasnosti da je nevjernici ne otmu za nekoga za koga se djevojka nikako nije htjela udati".

Na sklapanje brakova pred kadijom odlučivali su se zaručnici i zbog smetnji koje su im priječile katoličko vjenčanje, kakve su primjerice bile otmice, odnosno umaknuća mladenki, i blisko krvno srodstvo. Premda su samim sklapanjem takvih brakova upadali u kaznu ekskomunikacije iz Katoličke crkve, zaručnici su nastojali sklopiti i crkveni brak. Slučajevi su rješavani tako što bi se prekršitelji crkvenih propisa pokajali te, u želji da svoj brak uredi pred Crkvom, od apostolskih vikara, fra Pave Dragičevića, fra Marka Dobretića ili od biskupova izvanjskog vikara fra Bone Benića zatražili i dobili potrebno odriješanje od ekskomunikacije te izvršene kazne, koju bi tom prigodom propisali upravitelji Apostolskog vikarijata u otomanskoj Bosni odnosno drugi dostojanstvenici Katoličke crkve. O ovome svjedoče matične knjige: živjeli su "više godina u ekskomunikaciji kao oni koji su u 4. stupnju srodstva, bili su se vjenčali po turskom pogubnom obredu, uputivši poniznu zamolbu na svetu Penitencijariju/Pokorničaru, dobili su oprost od spomenutog četvrtog stupnja srodstva i drugih prijestupa u koje su ovom prigodom upali"; "bez ijednoga prethodna navještaja, od kojih ih je oslobodio presvijetli i prepoštovani gospodin fra Marko Dobretić, i povrh toga od četvrtog stupnja krvnoga srodstva i jer su kod mene /oni koji su tako s dozvolom kadije iz Kladnja bili vjenčani/, te sam ih stoga ja gore spomenuti potajno noću saslušao i odriješio te vjenčao".

Navodimo i druge slučajeve oprosta od ženidbenih smetnji koje su navedene u matičnim knjigama: "ovaje divojka, iovi momak, oni su se vinčali u kadije, napre bih dopustito daji ja gori rečeni vinčam brez navišćenja"; "navistiv 3. i našav rodbinu u četvrtomu kolinu, dobaviv dopuštenje od vikara biskupova, vinča";

U SPOMEN

MARA DODIK rođ. Terzić
(1906. – 1974.)

Draga mama,
8. prosinca navršilo se 50 godina otkako si pošla s
ovoga svijeta, ali živiš u našim srcima i sjećanjima.
Počivaj u miru Božjem.

Kćeri s obiteljima

**Pogrebno Društvo
"Palma" Vareš**
tel. 066/298-899

"dopuštanjem župnika i presvjetlog gospodina Pavla Dragičevića, biskupa i apostolskog vikara oslobodio (odriješio) sam od izopćenja (ekskomunikacije) u kojem se je upravo nalazio sklapanjem braka pred svjetovnim sucem. [...] Bez oglašā, jer su sami sebe već prije dosta sramotno oglasili"; "ispunivši prije toga što treba po pravu i otkrivena je među njima zapreka 4. stupnja srodstva. Kad im je podijeljen oprost biskupskom vlašću [...] dobivši njihovu uzajamnu privolu, sada izrečenu, prema napatku svetog Tridentskog sabora, svezao sam u brak"; "zbog otmice bijahu izvan Crkve u ekskomunikaciji [...], čime su se vjenčani vratili u Crkvu i od ekskomunikacije odriješeni, javnoj pokori podvrgavajući se: i ostalo sve sukladno propisima Crkve" vjenčani su; "ispušteni su svi navještaji iz opravdana razloga, jer su prije bili vjenčani pred svjetovnim sucem te zbog dobra i općeg mira, velim, ispušteni su ili ih je od njih oslobodio mnogo poštovani otac Bono Benić, sadašnji provincijal i biskupov izvanjski vikar".

Kršenje crkvenih propisa u sklapanju ženidbe predstavljalo je velik problem, a

u kojoj su mjeri loše navike katolika uzele maha govori pismo bosanskoga biskupa fra Nikole Ogramića-Olovčića, koji je 1677. godine od Kongregacije tražio, između ostalog, i odgovor na pitanje kako se ponašati u slučajevima vjenčanja pred kadijom. Biskup fra Augustin Miletić je 1827. godine zahtijevao od župnika da mu dostave popis vjenčanih pred kadijom kako bi prema povlasticama koje je dobio od Svete Stolice mogao ozakoniti njihova vjenčanja. Biskup fra Rafo Barišić uz podršku bečke vlade isposlovao je 1840. godine od sultana Abdul-Medžida ferman po kojemu se kadijama strogo zabranjuje miješati u katoličke ženidbe. I prije toga postojalo je mnoštvo zabrana, fermana i bujrunija da se kadije ne miješaju u kršćanske ženidbe. U jednoj vezirovoj Suret Bujruniji iz 1799. godine izričito se kaže da "ako bi se itko usudio otmavši curu vinčat priko volje Fratarske kod kadije, imase odma jamit, i svezan poslati" veziru nasud.

NB. Ovo je zadnji osvrt na matične knjige župe Vareš koji je obuhvaćao vremensko razdoblje od 1643. do 1782. godine.

B

Uz Dan osoba s invaliditetom

Dana 3. prosinca 2024. godine održano je neformalno druženje osoba s invaliditetom s područja općine Vareš. Okupili su se na inicijativu sugrađanke Marine Krešo Matić kako bi obilježili Međunarodni dan osoba s invaliditetom, te u nadi pokretanja inicijative za osnivanje općinskog udruženja civilnih osoba s invaliditetom.

"Ovo druženje bilo je pokušaj da se na jedno mjesto skupe svi oni koji su usmeno, preko telefona ili uživo, dali podršku našem druženju i formiranju NVO. I pored podrške gospodina načelnika općine Vareš Zdravka Maroševića i institucionalnih djelatnika, očigledno je jako niska razina interesa nas invalida - za nas same, što mi je potpuni apsurd, ali dobro. Idemo dalje. Poziv za evidentiranje potencijalnih članova budućeg udruženja koje namjeravamo osnovati je i dalje otvoren. Svi koji imate određeni invaliditet i želite postati članom udruženja možete se javiti na broj 063/873-261", rekla je inicijatorica susreta Marina Krešo Matić.

Ona je naglasila kako u inicijativnom odboru treba biti najmanje 8 do 10 osoba, koje bi se onda "rasporedile" na dva odbora s po najmanje 3 člana, te predsjednika i potpredsjednika.

Osobnu potporu obilježavanju Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i ideji osnivanja lokalnog udruženja civilnih osoba s invaliditetom svojom prisutnošću dali su, uz načelnika Općine, predsjednik OO HDZ-a BiH Vareš Nikola Šimić i predstavnik kompanije Adriatic Metals BH za odnose s lokalnom zajednicom Haris Muftić, te Hrvatski radio "Bobovac" Vareš.

(HRB) B

IZ STARIH ALBUMA

Vareški parkovi

- koji su nestali (IVA)

Kod C bloka bio je pristojan mali park kojega je poslije istisnuo tzv. zanatski centar - napisali smo prošli put i priložili fotku središta grada iz zrakoplova.

Ovo je snimak istog područja, sada iz druge perspektive.

**Kompletna organizacija pogreba
Prijevoz pokojnika
u zemlji i inozemstvu**

+387 (0)61 862 717

+387 (0)32 843 083

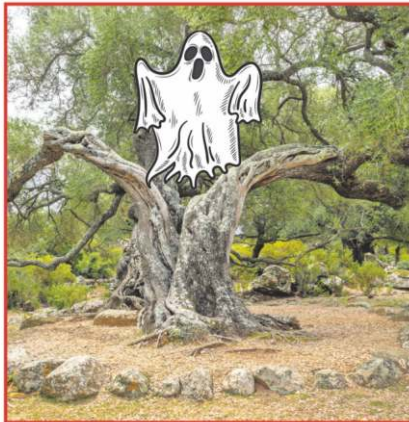
Velemajstor enigmatike

U povodu 50 godina bavljenja enigmatikom Čedomira Jelića, u prošlom broju na istoj ovoj stranici prenijeli smo kako je tome prostora posvetila enigmatska revija Feniks. I uzeli smo pritom dio zagonetaka iz Feniksa, za vas, dragi čitatelji, a sada prilažemo i njihova rješenja. Međutim, nije se završilo samo na Feniksu. Kviskoteka broj 1539 od 8. studenog 2024. također je našem enigmatu posvetila dvije stranice uz popratni tekst pod naslovom "50 godina sjajnog imperatora rebusa", podsjetivši da je Čedomir Jelić najbolji i najtrofejniji autor rebusa u regiji. No, osim rebusa Kviskoteka je priložila i drugih zagonetaka koje pokazuju Jelićevu svestranost. Jelićev zlatni jubilej zabilježen je i u Večernjem listu od 19. studenoga 2024. gdje se također navodi da je riječ o "najboljem hrvatskom autoru rebusa". Mi i ovoga puta preuzimamo dio Jelićevih zagonetaka što iz Kviskoteke, što iz Večernjaka te rješenja donosimo opet u narednom broju.

R.R. **B**

REBUS: SUZE NA RASTANKU

FRAZA: 7, 2, 7 RJEŠENJE: 5, 2, 4, 5

PREMETALJKA

MEDIJSKI MUK

**MILOST
ZA
NAPISE!**

KVADRAT 7x7

1	2	3	4	5	6	7
2						
3						
4						
5						
6						
7						

VODORAVNO I OKOMITO:

1. Izrađen predmet, proizvod, 2. Zelenkasta muha zlatasta sjaja, 3. Ime pok. košarkaške legende Tvrdića (Ratol!), 4. Stručnjak za atomsku energiju, 5. Igrači dame, igre na šahovskoj ploči, 6. Vrsta automatskog glazbala, 7. Sport s malim jurećim autićima (go-cart!).

A, A, DA, DAK, IZ, KAR, MI, MIR, MIST, RA, RA, RA, RI, STI, STON, TA, TING, TO, TO, ZLA.

INDIREKT

**DJEDU
ZDJELA!**

4, 5

PREMETALJKA

**PSIHA
EUROMACE!**

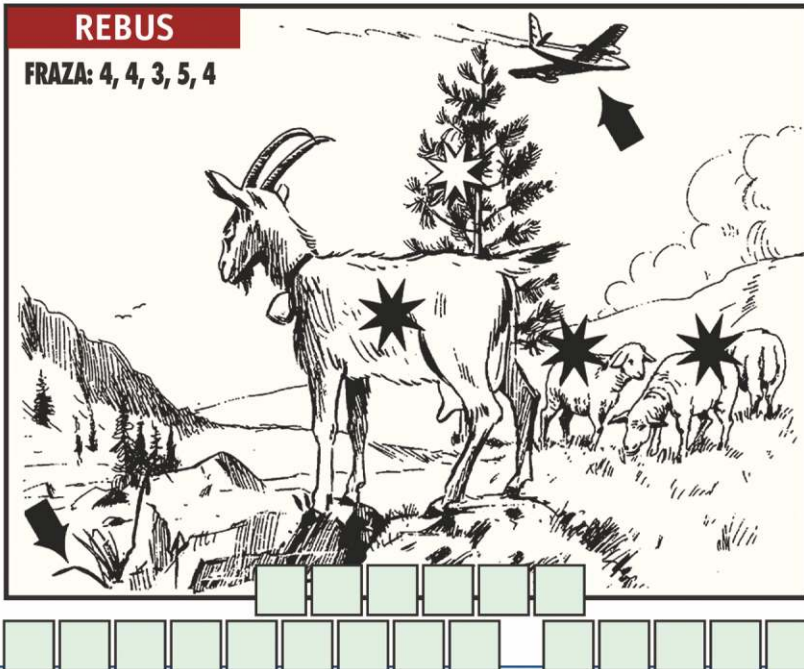
INDIREKT

**NEDOSTACI
TRIKA!**

4, 5

REBUS

FRAZA: 4, 4, 3, 5, 4

ANAGRAM

INDIREKT

**SVE AKO I
HOĆE LISCI, ...!**

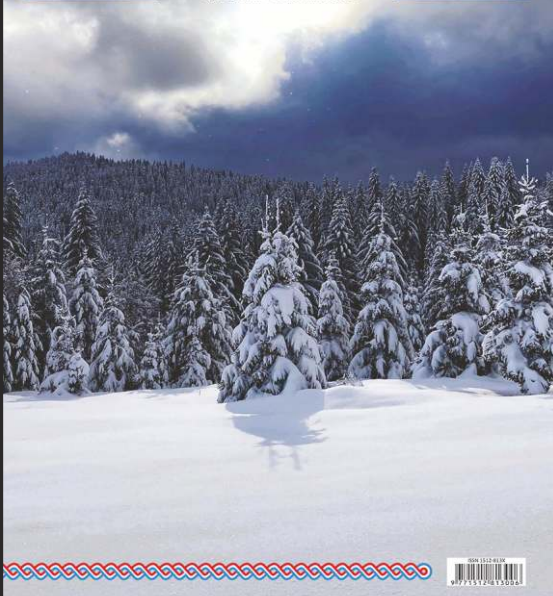
5, 4, 4

Kviskoteka

Rješenja zagonetaka iz prošlog broja (22. stranica), KVADRAT 8 x 8: 1. Karivani, 2. akolitat, 3. Romanovi, 4. Ilačanin, 5. vinarije, 6. atoničar, 7. navijanja, 8. itinerar; PALINDROMNA REČENICA: Mokra Jaca gaca jarkom; REBUS: Unu Kupa prati (unuk u paprati).

 BOBOVAC LIST VAREŠKIH HRVATA GODINA XXVII. • BROJ 314 • VELJAČA 2021. Cijena 1,50 KM • Za inozemstvo 1,50 € 					(skupa s ●●●●): ASOCIJACIJA NA NASLOVNICU BOBOVCA BROJ 314	FILMSKI MEGAHIT JAMESA CAMERONA	POLJO- DJELAC	SMANJITI OPTERE- ĆENJE	GLUMAC MATULA	JESTIVA GLJIVA RUPICA (OSINAK)	STARI RIMSKI NOVAC, DENARIUS
					PARNI CJEVOVOD						
					NOSITI SE S TEŠKO- ČAMA (fig.)						
					MREŽASTA TKANINA ZA PODSTAVU						
					GLUMILA U "EROTI- KONU"						
					MARA U DALMACIJI					ZEMLJIŠNA MJERA	
					ERBIJ		GRČ MI- ŠIĆA (TIK)			DRUGI, OSTALI	ČOVJEK SKLON PETLJANJU, LAŽLJIVAC
Autor: RATKO	VRSTA OBLAKA	AVIONSKA BAZA NATO-a U ITALIJI	STUPANJ U DRUŠTVU	OLIVER MLAKAR	SLOVO S CRTICOM	IRSKA RA- KIJA (fon.)				PORTUGAL	
					VRSTA GOLUBA	SLAVONSKA ULICA				VRIJEDAN POVIJESNI PREDMET	
NAKOSTRI- JEŠITI SE											
BIVŠA HRVATSKA TENISAČICA										TANITA TIKARAM	
										MAK. POLITI- ČAR, NIKOLA	
"MINUTA"				KĆERKE (reg.)					PEČARSKA OPEKA		
				ZNAK ZA DEKAGRAM					TURSKA MRVA		
GLAVNI GRAD IRAKA						DADAIST, TRISTAN					
						GEOLOG BOUE					
"UJEDINJENI NARODI"			PJEVAČICA OXA				STARO IME IRSKE				
			"NORTH"				AMERICIJ				
ZABAVNA MELODIJA; POP-PJESMA					MIRO- DIJSKO VINO						
Ovu je križaljku specijalno za "Bobovac" sastavio RATIMIR RUŽIĆ (1949.), naš ugledni enigmat iz Viteza					KLIMO- GLAVAC, KIMALO (podr.)						

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodopravno: parovod, rvač se, vatešlin, ita rina, mare, ar, er, tlc, d, džin, p, narogušiti se, iva majoli, tt, min, čerf, kaľj, bagdad, bzara, un, amra, erh, song, amarena, kimavac.

BOBOVAC
LIST VAREŠKIH HRVATA

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • za izdavača: Mario Mirčić • adresa uredništva: 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094

• internetska adresa: <http://www.vares-bobovac.com> • e-mail: listbobovac@hotmail.com

• žiroračun u KM: 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac"

• račun za devizne uplate: 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • cijena godišnje pretplate: BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 106,80 KM (55 €), Sjeverna Amerika i Australija – 120,00 KM • naklada: 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović • uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • tisak: "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo

Božićne čestitke Željka Lekića

Dok polako pada u zaborav ono što smo nekad znali kao dopisnice, razglednice i čestitke, putem kojih smo fizičkom poštom, s uredno nalijepljenim poštanskim markama, komunicirali s najdražima u povodu dragih nam blagdana, ili im se javljali sa zanimljivih turističkih destinacija; dok nas danas mlađe generacije gledaju u čudu kad govorimo o tome, jer oni to o čemu mi pričamo elektronički mogu uraditi za sekundu od svoje kuće do nakraj svijeta, vareški slikar Željko Lekić, nakon kratkotrajnog stvaralačkog zatišja javio se novim umjetničkim projektom. Iznenadujućim i nadasve lijepim projektom božićnih čestitki predviđenih za slanje fizičkom poštom.

Na izazov Udruge Hrvatskog pletera iz Drvara, naš je slikar Željko Lekić odgovorio autorskim projektom koji se sastoji od devet božićnih čestitki. Time je oplemenio ovogodišnji Božić, ali i obogatio vlastiti stvaralački opus. Kažem ovogodišnji Božić, premda čestitke, urađene u minimalističkoj Lekićevoj maniri, predstavljaju trajnu likovnu vrijednost i sigurno će još dugo živjeti u božićnoj praksi naših prostora, jer prepoznatljiva Lekićeva slikarska gama od ovih je čestitki učinila umjetnička djela tzv. malog formata, za koja smo sigurni da će godinama radovati primatelje čestitki, ali će, sigurni smo, i uramljene, biti ukrasom naših domovima.

I ideja i realizacija nadasve su vrijedni pažnje i svakako poticajni za neke buduće projekte, primjerice za Uskrs s uskršnim motivima, ili Dan općine s prepoznatljivim vareškim motivima, koji se svesrdno nude Lekićevu slikarskom nervu.

Ž.I.

